

Sztraka-féle
Tannin-
Csokoládé
kiütő hatása
kis gyerme-
kek és felnőt-
tek hasme-
nése ellen.
1 dr. 40 fill.
Kapható minden
gyógytárban.

SCHICHT-szappan

(„Szarvas“ vagy „Kules“-szappan).

Legjobb, legkiadósabb s azért a legolcsóbb szappan.
Ment mindennemű káros alkatrészekről.

Mindenütt kapható.

A vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy minden darab szappan „Schicht“ névvel és a „Szarvas“ vagy a „Kules“ védjeggyel legyen ellátva.

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcson Részv. társ.

Rodái: VI. ker. Andrassy-út 5 (saját házában).
Beíratott részvénye 40 millió korona. Elfogad betéteket 4%-os kamatozással, a 10%-os betétkamat-otól az intézet fizeti. Leszámlát váltókat, előlegeket nyújt értékpapirokra. Magyar kir. osztályosjegyek föllárusító-helye IV. Ferenciek-tere 2. Kézi zálog-üzlet: IV. Károly-körút 18., IV. Ferenciek-tere és Irányi-utca sarkán, VII. Király-utca 67., VIII. József-körút 2., Utóú 6. sz. 10881

KIRNER JÓZSEF

utóda Pirk J. puskaműves.
(Atapított 1808. évben).
BUDAPEST IV. Bécsi-u. 2., gyár Róssa-u. 7.
Dúsan ellátott raktár legújabb szerkezetű Kettős vadász-fegyverekből, golyós fegyverek, amerikai Winchester seretes ismétlő-fegyverek, forgópisztolyok, szalonfegyverek és pisztolyok, tülfények és vadász-szerekből, melyek jóságáért keznek.

DAVID KÁROLY ÉS FIA

Sürgönyezim
Cartonage. Budapest, I., Mészáros-utca 38. szám. 10651

Gyárt: Papírtányért, bonbonliert és Jardinet-dobozokat. Sajtoló kerek dobozokat, légmentesen elártható, összehajtható dobozokat pólyák kötésgapát, stb. és magolásra. Híntődobozok, valamint húzott lemez-öszevők telés szerinti nagyágban. Teásdobozok 1/4 kilogr.-tól 10 kilogr.-ig, valamint 6, 10 és 20 filléres tea csomagolásához. Szekrényesipke és köpülédapapír legújabb szín és kivágásban.
Allandó kiállítás a fenti cikkekből a városligeti iparcarnokban megtekinthető.

A legjobb arcz-szépítőszert a SERAIL-ARCZKENŐCS,

mely az arcot tisztítja, fehériti és báronypuhává teszi.

Minden ártalmas alkatrész nélkül!

Serail-szappan | kitűnő toillet szappanok
Epe-szappan | a keőes használatához.
Serail-örme. Nappali használatra.

Serail-pouder. Kiváló finom arczper három színben, fehér, rózsaszín és crme. Egy doboz ára 1 korona.
Serail-szájvíz. A legjobb szájvíz.
Főraktár: Budapest, Török József gyógyszerárban. 10888
Kapható továbbá a készítőnél ROZSNYAY MATYAS gyógyszerárban, Aradon, Szabadságtér, valamint minden más gyógyszerárban.

Legfinomabb ezüst tula-órák!

Ezüst tula horgony (anker) remontoir, dupla köpenyvel, szilárd jó szerkezettel, erős tokban, gyönyörű díszítéssel 24 korona. Világhírű „Longines“-szerkezettel 50 korona.

15 évi jótállással!
Schönwald Imre
magyar órásmester és
ékszergyárosnál PÉCS 122.
Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

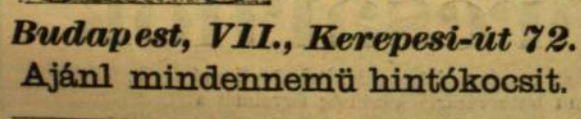
KÖVÉRSÉG KORAI VÉNSÉG.

Istenem. — Így sóhajt ezer meg ezer ember, — mit adnék, ha elhárítanám a kövéréstől és emésztési zavartól meggyógyulhatnám. — Lám, nem is kell szorútkoznom. Tegyen minden hölgy és férj csak egy kísérletet! Mandor soványító és vértisztító porral, biztos az eredmény; ezt tekintélyes orvosi és vegyszertani bizonyítványokkal kimutathatom. — Ne mulasson senki el, eről meggyógyulni; hiszen mag a Mandor por, ha be nem vették, a pénzt duplán visszadom. Csak 2 kor. 50 fill. Mandor doboza, orvosi utasítás és bizonyítványok mellékelve. Utánvéttel a pénz be küldése mellett; portamentesen diszkretn küldi Mme Mandi Ida, Budapest, Károly-körút 2/V. sz. Török József gyógyszerár, Budapest, Király-utca 12. sz. 11093

Kocsi-gyártás.

Budapesti kovács- és kocsigyártóipartestület védnöksége alatt álló

Kocsi Árucarnok-Szövetkezet,
Budapest, VII., Kerepesi-út 72.
Ajánl mindennemű hintőkocsit.

MATTONI-FÉLE GISSHUBLER FARMÉSZETES SAVANYU-KUT

Vértés-féle sóborszesz
Minden házában szükséges.
10591

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL
erősítőszert gyengélkedők, vérszegények és lábadozók számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. 10853
Kitűnő íz. Több mint 3500 orvosi vélemény.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.
Vásárolható a gyógyszerárakban filléres üvegekben 4 K 2.60, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

Párisi világtállás „Grand Prix“ 1900.

KWIZDA FERENCZ JÁNOS
cs. és kir. osztrák-magyar, kir. román és bolgár hercz. udv. szállító, kerületi gyógyszerés Korneuburgban, Bécs mellett.

KWIZDA-féle Restitutions-fluid

csász. és kir. szabadalmazott mosóvíz lovak számára. Egy üveg ára 2 kor. 80 fill.
40 év óta az udvari istállóknak, a katonaság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb elő- és utó-erősítő, inak megerősítő stb. az időmérésnél kiváló munkára képesít a lovakat. 11057

Kwizda-féle Restitutions-fluid

csak a mellékelt védjeggyel valódi. Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve. Főraktár: Török József gyógyszerár, Budapest, Király-u. 12., Andrassy-út 26.

Ha őszül a haja

ne használjon mást, mint a „STELLA“-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Uvegje 2 K.
ZOLTÁN BELA gyógyszerárban,
Budapest, V/49, Szabadságtér, Sótátr-utca sarkán. 11196

Hogy ESMÉNYI KEBELT

elérhessen, használja ön a „PILULES ORIENTALES“-t, melyek rövid idő alatt a kiálló nyak- és vállcsontokat eltűntetik, a kebelit fejlesztik, erősítik és ismét helyreállítják, a dereknak pedig állandóan kezes embonpoint adnak, a néki, hogy a derekát megnagyobbítsák.
A PILULES ORIENTALES az egészséget mindenkor előmozdítják és legérzékenyebb vérbát mellett is bevehetők, fiatal lányok által ép úgy, mint hölgyek által, a kiknek keble a szilárdúságot elvesztette vagy azt soha sem bírta. Körülbelül kéthavi könnyű kezelés. Egy doboz ára utasítással K 6.45, bérmentve utasítással K 6.75.
J. Rató, Pharmacia, 5, Passage Vexlan, Paris. Austria-Magyarország részére: Török József gyógyszerár, Budapest, Király-utca 12. 10946

Somatose

HÚS-FEHÉRJE.
Legkimagaslóbb, étvágygerjesztő és izom-erősítő szer. 10944
Kapható gyógyszerárakban és drogueriákban.

VASÁRNAPI UJSÁG

37. SZ. 1905. (52. ÉVFOLYAM.)
SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, SEPTEMBER 10.

Szerkesztőségi iroda: IV. Kaplony-utca 9. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfretési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A „Világhírnök“-vel negyedévenként 80 fillérel több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-határozott viteldij is csatolandó.

ÚJABB MAGYAR SZOBROK.
Alapkővet október hóban teszik le, ünnepes leleplezése pedig a jövő év márczius 15-ikén megy végbe.
A magyar szobrászat újabb alkotása az a turul-madár is, melyet épen most állítottak föl a budai királyi palota éjszaki kerítésének szöglet-oszlopán. Donáth Gyula jeles művésznk készítette, ki a dekoratív-szobrászat terén már

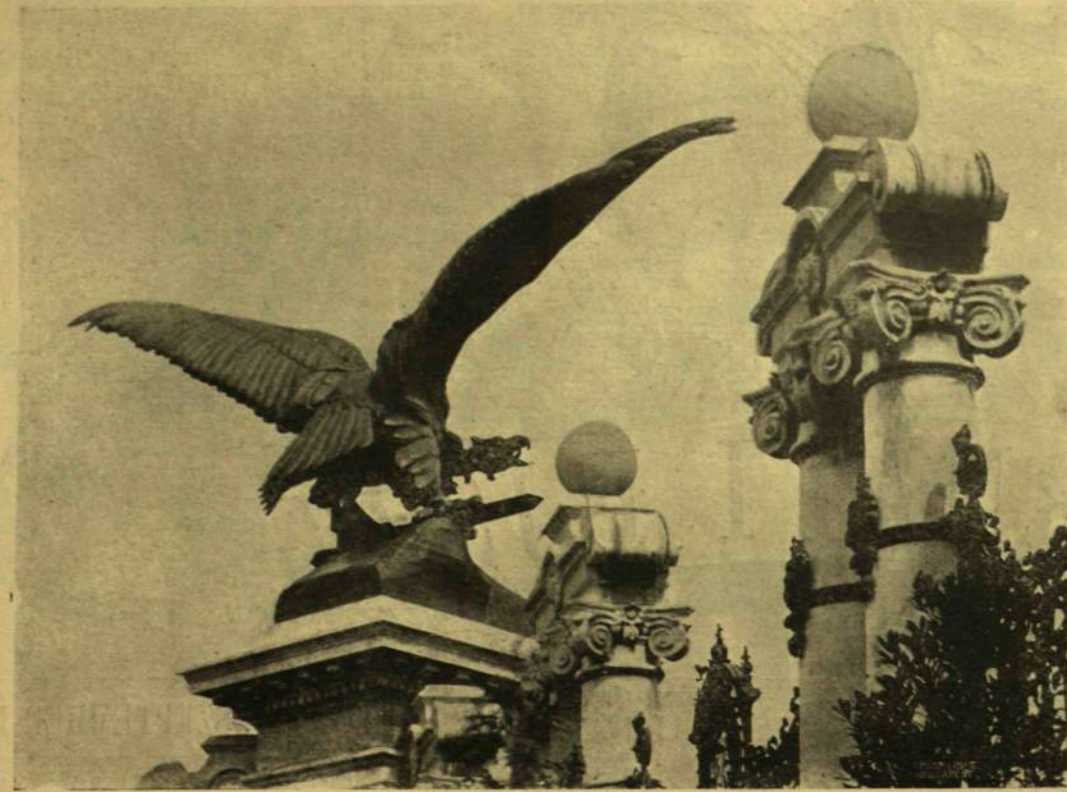
MONUMENTÁLIS szoborművek alkotására alkalmatlannak ítélt korunkban csaknem örvendetes tüneménynek tekinthető, hogy a pathetikus, pózos emlékművek helyett újabban a kisebb méretű, intim szobrok kezdenek divatosná válni. Ezekben az alkotásokban a művész közelebb tud férközni a megörökítésre méltatott alak egyéniségéhez, s ekkép a szobormű érthetőbbé, rokonszenvesebbé válik a közönség előtt, mely talán az életben is gyakran látta azt, ki az emlékművön érezben vagy márványban áll szemei előtt.

Ilyen intim szobormű lesz, a fájdalom, oly korán elhunyt Rudolf trónörökös szobra, mely Molnár Viktor államtitkár kezdeményezése és fáradszhatatlan buzgólkodása folytán már a közel jövőben a városliget egyik árnyas pontját fogja ékesíteni. A szobormű felállításához szükséges alap az Uránia tudományos egyesület fölhívására, eléggé rövid idő alatt, közadakozás útján gyűlt össze. Az egyesület, melynek Molnár Viktor az elnöke, annak idején pályázatot hirdetett a feledhetetlen trónörökös emlékét megörökítő műre. Ebből a pályázatból került ki diadalmasan Ligeti Miklós szoborterve, mely a bírálóbizottság által javaslatba hozott módosításokkal, most már rövid idő alatt elkészül, s helyét a Városligetben el is foglalja. A szobormű vadászöltönyben, fején tollas kalappal ábrázolja a trónörökösöt, a mint fegyverét vállára akasztva, szemeit a körülte elterülő tájon legelteti. A pose természetes, az arcz kifejező, beszédes. Ilyenek ismerték a trónörökösöt azok, kiknek alkalmuk nyílt a gyakori vadászkirándulások alkalmával közvetlen környezetébe juthatni.

Torontálmegeye lelkes hölgyei szintén kisebb méretű, intim szoborművel áldoznak a megye egyik híres szülőtte: Kiss Ernő 1848—49-iki honvédtábornok emlékének. A szoborbizottság élén Dellimanics Lajosné, Dánielné Watty-Pelbárt Margit és Hegedüs János állanak. A gyűjtés csakis a torontáli hölgyek körében folyik s ma már abban a stadiumban van, hogy Radnai Bélát, a csatádi Lenau-emlékmű ismert alkotóját, meg is bízták a szobor kivitelével. Ez a szobor hadi fölszerelések roncsai között ábrázolja a vértanu tábornokot, a mint elmélázva maga elé tekint. Délcegg, imponáló alak, magatartásában a bizalom és nyugalom kifejezésével. A szobor Nagybeeskerek főtérén fog állani.

RUDOLF TRÓNÖRÖKÖS SZOBRA LIGETI MIKLÓSTÓL.

TURUL-SZOBOR A BUDAI KIRÁLYI VÁRKERTBEN DONÁTH GYULÁTÓL.

nem egy művével szerzett elismerést. A turul nagy szárnyait kiterjesztve, repülésre készen, merészen tekint a távolba egy sziklatömből, karmaiban pedig kardot tart, mintha azzal akarna tovaszállani. A kiválóan sikerült szobormű méretei tekintélyesen nagyok; magassága tíz és fél méter s a szárnyak hegyeinek egymástól való távolsága tizenkét és fél méter. Fél kell említenünk, hogy ez már a második turul, melyet Donáth mintázott. Az első 1899-ben állították föl a komárommegyei Bánhida mellett.

ÁLLAMTITKÁR-VÁLTOZÁS A MINISZTER-ELNÖKSÉGEN.

Majdnem négy évtizedre terjedő állami szolgálat után nyugdíjba vonult s elfoglalta az osztrák-magyar bank alkormányzó állását *Tarkovich József*, a miniszterelnökség államtitkára. Kiváló tisztviselő volt mindenkor, fontos bizalmi állásokat töltött be s mindig példája volt a kötelességteljesítésnek és lelkiismeretességnek. Olyan hivatali körben élt, a mely állandóan a politika közvetlen közelében tartotta, de ő sohasem keresett politikai szerepet s az erre nyíló alkalmakat mindig elhárította magától.

Élete hatvannegy évének nagyobb részét a tisztviselői pályán töltötte: eredetileg a törvénykezés szolgálatába akart lépni, majd az alkotmányos korszak kezdetén országgyűlési gyorsíró lett. Itt ismerte meg gróf Lónyay Menyhért, a ki előbb magántitkárjává tette, utóbb pedig, midőn pénzügyminiszter lett, 1867-ben miniszteri fogalmazóvá nevezte ki. Lónyayval együtt emelkedett ezután *Tarkovich*: a közös pénzügyminiszteriumban osztálytanácsos volt, majd visszakerült a magyar fővárosba, mint a miniszterelnökség osztálytanácsosa. Rövid idő alatt miniszteri tanácsos lett, 1886-ban államtitkár címet nyert, 1892-ben pedig államtitkár nevezte ki a király. 1873 óta, a kormányok folytonos váltakozása közepette mintegy ő képviselte az állandóságot, mert mostanáig ő vezette a minisztertanácsok jegyzőkönyveit. E révén az ő kezén mentek keresztül a legfontosabb állami és hivatali titkok s közmondássá vált titoktartása. Ismerői mondják, hogy különösen fontos események idején szinte emberkerülő lett, távol tartotta magát minden társaságtól, csakhogy valami véletlenség folytán árulóává ne lehessen a rabizott titkoknak, hogy még arczkifejezéséről, magaviseletéről se olvashassanak le valamit arról, a mit magában rejtget. Különben is visszavonultan élt, de a kik ismerték, előkelő modorú volt s nagy méltóságért nagy tiszteletben tartották. A király is

többször kitüntette, a Lipót-renddel és Szent-István-renddel, 1897-ben pedig valóságos belső titkos tanácsosi czímmel. Most, mint az osztrák-magyar bank alkormányzója, bizonyára jó szolgálatakat tehet még a közügyeknek.

Tarkovich helyébe a király *Márfy Albin* miniszteri tanácsost nevezte ki a miniszterelnökség államtitkárává. *Márfy*, a ki 1857-ben született Pozsonyban, előkelő hivatalnok családból származik. Atyja, *Márfy Ágost*, a pénzügyminiszterium nyugalmazott államtitkára. *Márfy Albin* maga is a pénzügyi szolgálatban működött ifjúkora óta. 1876-ban lépett állami szolgálatba, mint fogalmazó a budai pénzügyigazgató-szénál. 1880-ban a pénzügyminiszteriumba lépett át fogalmazónak s fokozatosan lépve elő, 1899-ben lett miniszteri tanácsos. A miniszteriumban eleinte a hitel, vasúti és vízszabályozási, később pedig a határvám-ügyekkel foglalkozott. Kiváló szakismeretével nagy szolgálatot tett a közügynek az államadók konverziójának keresztülvételében s a regale-kártalanítással kapcsolatos hitelügyi miveletekben való közreműködésével. Mint a határvám-ügyosztály előadója a külföldi államokkal a vám és kereskedelmi szerződések dolgában való tárgyalásokban vett tevékeny részt. A hivatalos világban mint alapos képzettségű, példásan lelkiismeretes és alantársulat szemben humoros, jóindulatú főtitkár szerzett tekintélyt.

UTI KÖNYVEMBŐL.

Az én utitársam.

Pietro, öreg gondolósom,
A piazzetta szögletén
A hogy meglátott, süvegelve,
Hangos örömmel jött elém.

«Bon giorno, sior!» — szólott vígan.
Majd körülnézett — «ej, no lám:
Hát megint csak így búsmagában
Ábrándoz majd a gondolán?»

Pedig tavaly, lám, azt ígérte,
Hogy nem jó többé egymaga,
Kár igazán... ma oly szép volna
Úgy kettesben az éjszaka...

— «Pietro, öreg gondolósom,
Hej, nem is magam jöttem én!»
Szólok hozzá csak állok búsan
A piazzetta szögletén.

— «Itt van mellettem utitársam...»
Megint körülnéz az öreg
S otthagyt és keresztet vet titkon:
«Madonna, a sior beteg...»

Én betérek egy szűk utcába.
Hol nem jár immár senkisé.
S követ láthatlan utitársam:
A vágy után — kedvesem...

A «Sóhajók hidja»-n.

Sóhajta egykor itt bús rabok jártak,
Kiknek irgalom nem volt e földön.
S zord előcsarnoka a kínhalálnak:
Ott várta őket az álmos börtön.

A nyomokban ma víg turisták járnak,
Több a kacagó, mint a sóhajtó.
... Pedig ez is mind rabja a halálnak,
Csak másutt várja a börtönajtó.

(Velence.) — *Lampérth Géza.*

A TENGEREN.

Bolyongok a vizen, sok hullámvész között
Le délnék, hol a nap sugára éltető,
Hol sebb virág fakad, a hol a pálma nő
S hol — mondják — a tavasz s a szerelem örök.

Én hinni nem tudom; elnézem, mint vonul
A vizre lassudan az éj ködfátyola,
Mely mindent eltakar — bár láthatatlanul —
Mint milliányi szál, mit titkos kéz fona.

Nem a szív sorsa ez? Az órák múlanak
És apró bánatuk mind rája nehezül;
És lángja egyre fogy, virágit hullanak;
Míg végre éj borúl rá, észrevétlenül.

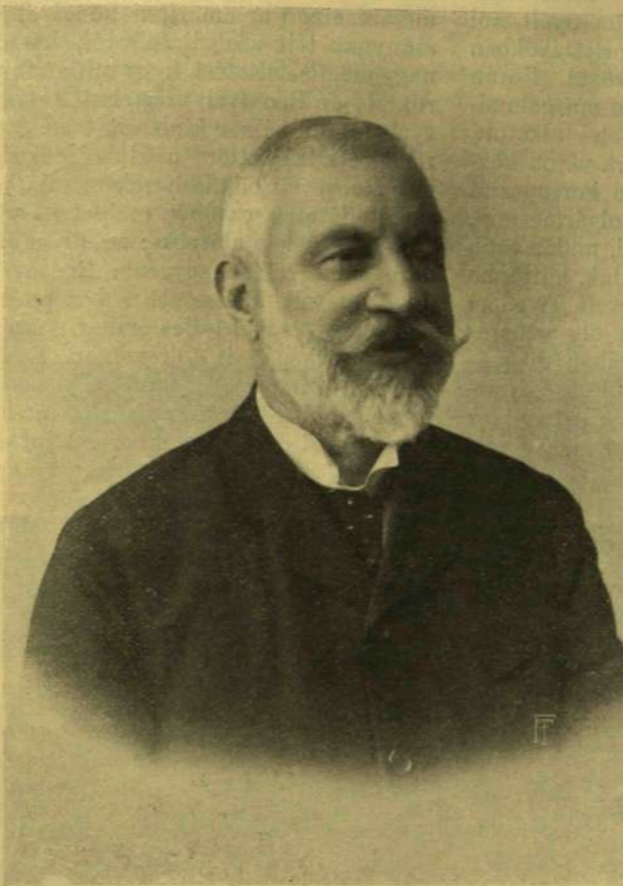
Justh Béla.

A GAÁLOK ÖRÖKSÉGE.

Elbeszélés. — *Irta Krúdy Gyula.*

A Gaálok is örökölték egyszer...
Mintha csak a sors meg akarta volna őket
tréfálni, még ez az örökségük is olyan örökség
volt, a melynek semmi hasznát nem vehették.
Némely familiák, a mikor már az utolsó kar-
neol-gombostűn is túladtak, a melyet őseiktől
örökölték, hirtelen ismét bőségre, jómódba jut-
nak. Hallani néha — különösen téli esteken a
mi vidékünkön, — fantasztikus történeteket
gazdátlan nagy vagyonokról, fel nem vett sors-
játék nyereségekről és idegen földön élő dúsgazd-
dag atyafiakról, a kik egyszer csak meghal-
nak. Gyerekkoromban például a Gaáloknál —
ott laktak mind egy csomóban e szegény kurta-
nemesek, — az a legenda járta, hogy van vala-
hol egy nagy alapítvány, a mely az idők folya-
mán tenger kincsre szaporodott: és ezt az ala-
pítványt vissza lehetne pörölni. Bizonyos Lasko-
di Gáspárról volt szó ebben a legendában, a
kinek született Gaál-leány volt a felesége. Az
ördög tudná mit, mit nem csinált Laskodi Gáspár
kétszáz esztendő előtt: talán elrejtett kincs-
et talált, de az sincsen kizárva, hogy hamis
pénz volt. Még az hozzá, hogy öregségére nagy-
on nagy bánatán úgy könnyített, hogy rengeteg
vagyonát az atyafiságnak alapítványozta.
Építetett valahol egy rengeteg kastélyt, talán
ezer szoba is volt benne és itt nevelték tudós
tanárok, vívmesterek, lovagló-tanárok az atya-
fiség gyerekeit. Hat esztendő korától egészen
addig, a meddig meg nem házasodott. Fejedelmek
fiai, leányai nem nevelődhetek különül
és az öreg Laskodi Gáspár száztizenny esztendő
korában nyugodtan halt meg: a világ vége-
zetéig gondoskodott a rokonairól.

Csakhogy gyöngye minden emberi alkotás. Az
öreg Laskodi nem számolt azokkal, a kik már,
begyesedvén álluk, nem élvezhették a mesebeli
kastély gyönyörűségeit. Duzzogni, morogni kez-
tek az atyafiak, különösen a szegényebb része.
— Mit ér az, — mondogatták, — ha a fiunknak
rámás eszmája meg nyusztprémes bundácskaja
van, a midőn mi itthon meztláb járunk? Ő se
jár rámás eszmában, csak huszonnégy esztendő-
s koráig: azután olyan lesz, a milyenek mi
vagyunk. Csakhogy még szerencsétlenebbnek
érzi magát.
A leánykát hercegkisasszonyokként ne-
velte a váradi püspökség, — a mely épen az ala-
pítványt kezelte, — de hercegi férjekről elfe-
lejtett a számukra gondoskodni. A francziául
esevegő, selyemben, bársonyban pompázó leány-

TARKOVICH JÓZSEF.

MÁRFY ALBIN.

kák nehezen szoktak bele otthon a kis falusi
portákon a díszületésbe, sőt tehenet fejni se
tanult meg egyik se. Épen József császárral
történt meg, a midőn annak idején falunkon
általutazott, a kútnál egy vízmerítő meztlábás
leány hibátlan francziággal felelt kérdésére;
később pedig, a midőn maga elé rendelt
néhány falusi férfit, a zsiros és ködmönzagú
emberek műveltsége ámulatba ejtette még a
császárt is.

— Mifélek vagytok ti ezen a tájon? — kér-
dezte deakul a császár.
Gaál Ferencz — mert ő is ott volt, — keser-
űen felelt erre:

— A Laskodeánum egykori növendékei,
uram; jelenleg buji komposzesszorok.

A császár fehér homlokára árnyék röp-
pönt. Elgondolkozva nézte a szegényes, mogorva em-
bereket; talán az jutott eszébe, hogy a nagy
műveltség csak átok annak, a kinek még egy jó
bundája sincs hozzá.

A császár tovább utazott, de a Laskodeánum
és volt növendékei nem mentek ki a fejből.
S mert mindenféle alapítványok iránt szívesen
érdeklődött, egy szép napon rátette a kezét a
Laskodeánum sok milliójára és a Gaálok vidé-
künkön többé nem tudtak francziául, de még
lovagolni is maguknak kellett megtanulni, ha
épen kedvük és lovuk volt hozzá.

Sok esztendő múlt el... Talán száz esz-
tendőnél is több idő után került elő a Gaálok
történetében a legendás Laskodeánum, még pe-
dig akkor, a midőn már mindenféle létező
és nem létező pörök befesztek. A próká-
torok kihaltak a Gaál-pörökből, a Gaálok el-
pusztultak. (Legutóljára semmi egyebet nem
akartak visszapörölni, mint a lengyel koronát.)
János, egy vasfejű és nagyralátó férfi volt akor-
ra a Gaálok elseje. Neki volt a legtöbb esze,
a legjobb bundája és legnagyobb szakála.
Hangja mély és zengő, válla széles, mint egy
hegység. Ő neki jutott eszébe a Laskodeánum.
— Hohó! Hát a Laskodi-féle milliók hová
lettek?

Épen úgy kérdezte ezt, mintha egy kis kakas
hibázott volna a majorságból. De hát kérdez-
hette, mert a pöriratokban sokszor több millió-
ról volt szó, olyan millióról, a mely állítólag a
Gaálok lett volna. Sorba járta az atyafiakat,
de sehol sem tudtak a Laskodi Gáspár milliói-
ról. A legendabeli kastély tűzvész áldozata
lett: az a bizonyos káptalanbeli kanonok, a ki
legutóljára kezelte a milliókat, nagyon régen
oda lenn fekszik a váradi nagytemplom kriptá-
jában; az irások csak homályosan érintették
az alapítvány további sorsát... Épen ez a

homályosság volt az, a mely rendkívül feliz-
gatta Gaál Jánost. Csikorgatta a fogát, a mi-
kor a dolgra gondolt.

— Épen a Gaálokat választotta ki mindenki
arra, hogy megcsalja, meglopja őket? Miért a
Gaálokat, mert nem az Esterházyakat? A
hány hunczut ember volt kétszázestendő óta
Magyarországon, az mind a Gaálokat lopta,
pusztította. Tehette, mert a Gaálok oda se néz-
tek egy-két vármegyének vagy egy király-
ságnak.

Igy beszélt Gaál János és gőgösen felfújta
magát. Talán, ha alaposan meggondolja, hogy
a Gaálokat milyen balvégzet üldözi és még egy
hold földet se kapnak vissza tartományaikból,
nem hajlott volna le a Laskodi milliói után. De
lehajlott, mert már az emberi természetben rejt-
őzők annak az oka, hogy mindig az a legked-
vesebb, a mi nincs. Rotsechild is lehajlott egy
elejtett millió után, mért ne hajlott volna le
Gaál János azután a vagyonka után, a mely
épen arra a sorsra jutott, mint a többi: elkal-
lódott.

Igy kezdődött a Gaáloknak utolsó nagy pöre,
a melynek végigcsinálásához, kitartásához és
befejezéséhez másfajta embereknek talán ezer
esztendő is kevés volna, nekik elég volt három
emberöltő. Tartották, vitték a pört körömsza-
kadtaig. Már semmijük sem volt. Egyetlen
ezüst mente-gomb nem találódott az egész
familiában; az időközben elhunyt Gaálok a vég-
rendeletükben (mert végrendeletet valamennyi
csinált, még pedig csöppet se kisebb ünnepélyes-
séggel, mint az ükőregajjuk, a ki még tán a
várairól intézkedett) csupán a csizmájukról,
meg a bundájukról rendelkeztek; az egyetlen
főnyűzésük már csak az volt, hogy minden-
féle, arisztokratikus hangzó nevekre keresztel-
ték a fiaikat, leányaikat... De egy megma-
radott mindig: a pör. Ez a pör volt az, a mely
különbé tette a Gaálokat emberöltőkön át má-
soknál. A holdvilág más porták udvarát is meg-
világítja; a nap is ráragyog a legkisebb kuny-
hóra is: a Gaáloknak házacskái nem csupán
ezek az égiestek fényestették; ott ragyogott a
kis házak felett a reményesség napja; a hiúság,
képzeltetés fátyolán át nézték a világot és a
körülöttük lévő embereket.

— Nincsen olyan nagy pör az egész ország-
ban, mint a milyen a Gaálok pöre, — mondo-
gatták álmódossa. — Ötszáz év előtt még had-
dal mentünk volna a királynak, mint Csák Máté.
Manapság, fájdalom, már nincsenek hadaink.

A buji sánta Gaál, a kit talán épen a sánta-
sága és csúf arca miatt a leggravaszabb ember-

nek tartottak a familiában, vállat vont és kezé-
vel legyintett az ilyen beszédekre:

— Én már azon az állásponton vagyok, hogy
szívesen belemennék valamely méltányos egyez-
ségbe. Mivége eleget véreztek az őseink.

De hát a másik pörösködő felnek, az állam-
nak eszébe se jutott egyezkedni és a sánta Gaál
hiába járt a prókatorok nyakára. Abban az idő-
ben épen ő volt a legokosabb ember a Gaálok
között, ő intézte tehát a pör sorsát is. Czini-
kus és zordon ember volt egyébként, még a felesé-
gét és a gyerekeit is elütte maga mellől, mint
mondá azért, mert mindig háborgatják. Aztán
már nem háborgatta senki. Csak nagy ritkán
merészkedett a portájára egy-egy távoli atyafi,
a kit épen árvereztek s így elhozta a kétségbe-
esés a sánta Gaálhoz.

— Urabátyám, mi lesz a pörrel? Egy kis
kölség kellene.

A sánta Gaál ilyenkor csufondárosan ne-
vetett.

— A Laskodi millióiból, hékás, mi már nem
eszünk. Megették azt régen a nagyurak.

A szoruló atyafiak sötéten néztek végig a
sánta Gaál. Jó eszmája, bundája mindig volt;
a konyháján takaros fehérszemély gazdaasszony-
kodott.

— No, Jeromos bácsi, azért már mintha evett
volna azokból a milliókból! — morogták gya-
nakodva.

A sánta Gaál ilyenkor nevetve rágta szürke
szakállát és titokzatosan felelt:

— Majd nemokára kitudódik minden.

És a jóslása beteljesült. Egyszerre hire fut-
modott vidékünkön, hogy a százesztendő pör
befejezéséhez közeledek. A sánta Gaál lenyiratta
a szakállát, új kalapot vett és elutazott. Fantasz-
tikus hírek terjedtek el a kis falukban. A sánta
Gaál egy nagy vasládát vitt volna magával a
pénznek, de ha kevés volna egy vasláda, csinál-
tak a pesti lakatosok akár tizenkettőt is. Majd
azt beszélték, hogy négyökrös szekér hozza a
pénzt és Bujin a piac közepén felállítanak egy
mérleget, azon mérik ki mindenkinek mázsá-
számra a pénzt, mert az olvasásához nagyon
sok idő kellene. Csak a keresztlevélét hozza el
mindenki, a melylyel igazolja, hogy köze van a
Gaál-familiához.

Hát a négyökrös szekér a nagy ládával egy-
szer csakugyan megjött. A sánta Gaál azonban
nem jött vele, az ökrös gazda azt mondta, hogy
még Pesten elvált tőle. No hát, ha nem jött,
nem jött. Nélküle is el lehet osztani. Hama-
rosan kinyitották a ládát, abban pedig nem
találtak mást, mint egy molytejt, régi párduez-
bőr kacagányt. Mellette a sánta Gaál írása:

— A millióból ez a bunda maradt meg, a melyet a hajdani Laskodeánium valamely ifjú leventéje viselt. Csináljatok vele, a mit akartok. En elmegyek, mert nem szeretem, ha nevető arcok háborgatnak.

A Gaálók egymásra bámultak. Mintha valami kemény ostornak az ütését érezték volna a hátukon. Vége a legendának. Ezentúl be kell érni a holdvilággal és a nappal, más többé nem világít nekik. A párdúczbőr kaczagányt sorban felpróbálták, de nem illett egyikre se, nem ő rájuk volt az már szabva, dalásabb, hatalmasabb, ifjabb emberre. S mert hasznát nem vehették, oda ajándékozták a megyei múzeumnak, még ma is láthatja, a ki akarja, a melyette kaczagányt, rajta a felírás: ns. Gaál-család ajándéka.

a közpályára, melyre becsúgya vezette s életmódja felnőtt korában is a mértékletesség s szerénység mintaképe maradt. A híres Harvard-egyetemen végezte jogi tanulmányait, hol a tanulásban és a testedző sportjátékokban egyaránt kitűnt tanuló társai közül. Korán részt vett szülővárosának politikai mozgalmában s mint 23 éves ifjú egyesületet alkotott, melynek főszékhelye volt a New-York város közpályájában akkoriban uralkodó korrupciót megdönteni. New-York város polgármestere, Tweed volt a korrupció feje, a ki, midőn több milliónyi sikkasztást rábizonyítottak, börtönbe került s ott végezte életét. Roosevelt Tivadart az utált korrupció elleni harca oly népszerűvé tette, hogy alig 24 éves korában megválasztották az Albany városban gyűlésező New-York-állami törvényhozásba. Itt is korrupció kérélehetetlen ellensége gyanánt harcolt s mi-

gatosomat, mely alkalommal ő hazánkról nagy rokonszenvvel nyilatkozott. Ennek a látogatásnak s annak, hogy időközben Roosevelt tudomást szerzett az amerikai közoktatásügyi kormányzat tette szolgálataimról, köszönhetem a nagy megtiszteltetést, hogy midőn folyó évi február 14-én Roosevelt megjelent a new-yorki magyar republikánus klub által az ő tiszteletére rendezett banketten, a klub elnöksége ajánlatára Roosevelt elküldte nekem sajátkezű aláírásával ellátott arczképét, melyet itt soraink élén közlünk. (A kép aláírása: with regards of Theodore Roosevelt, magyarul: Roosevelt Tivadar üdvözléssel). Roosevelt a középnlé valamivel magasabb, erővel teljes ember, kissé rövidlátó, a mi arczképén is észrevehető. Rövid mondatokban, gyorsan, erős hangsúlyozással beszél s benső, meleg kézzorításán szinte megérezik, hogy «ime! egy igaz ember». Mint elnök fleg

with regards of
Theodore Roosevelt
March 21st 1905

ROOSEVELT ARCZKÉPE SAJÁTKEZŰ ALÁÍRÁSÁVAL.

ROOSEVELT ÉS CSALÁDJA KIRÁNDULÁSRA INDULÓBAN.

ROOSEVELT ÉS CSALÁDJA OYSTERBAY NYARALÓHELYÉN.

A NAGY BÉKESZERZŐ.

ROOSEVELT TIVADAR AZ EGYESÜLT-ÁLLAMOK ELNÖKE.

Most, midőn az egész világ elismeréssel hangoztatja Roosevelt Tivadarnak, az Egyesült-Államok elnökének nevét, mint a «nagy békeszerző»-ét, kinek jelentős része volt az orosz-japán békekötés létrehozásában, alkalmos lesz, ha az Egyesült-Államokban szerzett személyes tapasztalataim alapján elmondok egyet-mást a nagy békeszerzőről és érdekes pályafutásáról.

Roosevelt Tivadar még aránylag fiatal ember, 1858-ban született New-Yorkban s így most 47 éves s férfikora teljében van. A Roosevelt-család ősei több, mint 200 év előtt Hollandiából szakadtak Amerikába s leszármazottjaik közül többen kitűntek az amerikai közélet terén, vagy mint harcosok a háborúban. A család nagy vagyont szerzett s Roosevelt Tivadarnak szülei is milliósok voltak s így őt aligha sorozhatnánk a self-made-men-ek sorába, pedig azt a magas állást, a hova jutott, egyedül a saját szorgalmának s tehetségének köszönheti. Ő már kora ifjúságában sem utánozta a gazdag fiatal emberek élvezethajszoló életmódját, hanem szorgalmasan tanult, hogy előkészüljön

dőn a közönséget kizsákmányoló gazdag vasutársaságok vezetőiről szólott, ő mondta róluk a híressé vált jellemzést «a gazdag bűnös osztály» (the wealthy criminal class.) Szónoki képességével is tiszteletet szerzett magának, de még inkább a spanyol-amerikai háborúban tanúsított vitéz magatartásával. 1895-ben New-York város rendőrkapitányává, 1899-ben New-York állam kormányzójává s 1901-ben az Egyesült-Államok alelnökévé választották meg. Midőn 1901-ben Mac Kinley elnököt meggyilkolták, az alkotmány értelmében az alelnök Roosevelt lépett az Egyesült-Államok elnöki székebe s e minőségében annyira megnyerte az Egyesült-Államok lakosságának tetszését, hogy tavaly, 1904-ben választás útján is ő lett a következő négy évre az Egyesült-Államok elnöke.

Roosevelt vagyonos származása dacára tetőtől-talpig demokrata gondolkozású ember. Modorában egyszerű, udvarias, megnyerő s udvariasságára jellemző kedvező szavajárása «nagy fejedelmek hízog barátokozása korántsem sédítette meg őt s valósággal féltékenyen őrizi az amerikai elnöki szék demokrata szokásait. Lapunk múlt évi 34-iki számában leirtam Rooseveltnél 1904 augusztus 1-én tett tisztelő látó-

bazájának társadalmi problémáival foglalkozik s népe bizalommal követi erélyes, határozott kormányzásában. Mozgékonyágával, agító sokoldalúságával sokban hasonlít Vilmos német császárhoz, de a saját sokszor akarata ellenére csinál túlságos reklámot neki.

Nyilvánosság előtt mondott beszédei nem egyszer Európában is figyelmet keltettek s azok a megtestesült amerikai hazafiság nyilatkozatai gyanánt tekinthetők. Roosevelt nemcsak jeles államférfi, hanem jeles történetűs is, kinek történeti művei kötetekre rúgnak s alapos, mélyen járó gondolkodóra vallanak. Mint sportférfi is nevezetes. Nincs kedvezőbb időtöltése, mint California és Colorado rengetegekben jaguárokra és medvékre vadászni s érdekes vadászalandjairól is már kötetekre terjedő leírásokban számolt be. Világra szóló működése az Egyesült-Államok külpolitikájának vezetése s neki köszönhető, hogy az utóbbi években az Egyesült-Államok is egyenlő ranggal helyet foglalt a világ sorsát intéző nagyhatalmak tanácsában; az orosz-japán békekötés pedig Roosevelt közreműködésével az amerikai diplomáciának valóságos diadala.

Hozzátehetjük Rooseveltről szóló ismertetésünkhöz, hogy ő igen boldog családapa is. Elő-

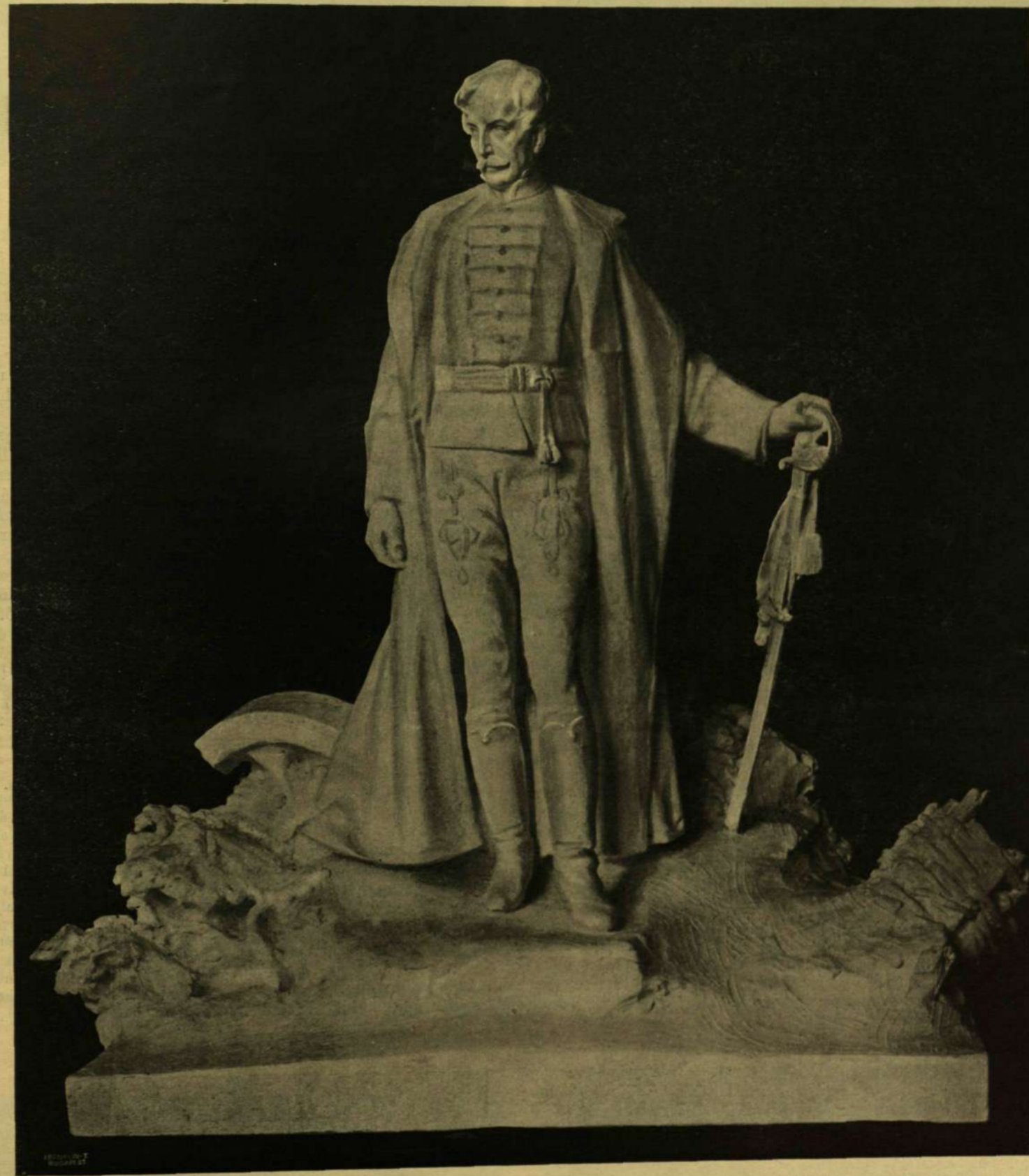
szőr 1883-ban házasodott meg, első feleségének halála után 1886-ban házasodott újból s jelenlegi bájos feleségével a legjobb egyetértésben él. A két házasságból Rooseveltnek hat gyermeke született, a legidősebb leány, a sokszor emlegetett Alice, a többi fiú. Nyaranta a Roosevelt-család a New-York közelében levő Oysterbay tengerparti fűrdőhelyen fekvő villájában szokott pár hetet tölteni s mellékelt kis képünk e nyaraló udvarán fölvetett fényképen mutatja a Roosevelt-családot. Ugyaninnét való másik képünk is, mely a Roosevelt-család

állomásokon csinos kis dobozokban főtt rizet, halat árulnak olesó pénzért s még a két kis evőpálcikát is vele adják. Van Japánnak egy gyönyörű hegye, a Fuji-jama, alakja csonka kup s formája oly tökéletes, hogy szebet festeni sem lehetne. Magassága 4000 méter. Ezelőtt 200 évvel még működő vulkán volt, csúcsa örökös hóval és jéggel van borítva. A hagyomány azt mondja, hogy K. e. mintegy 300 évvel a földből emelkedett ki hirtelen és ugyanakkor egy időben a tőle 230 kilométerre lévő hegységben a talaj sülyedt s a

Japánban, akármerre járva, sok amerikai, angol, francia, németet láthat, csak a magyar ember ritka s a japán szállodákban mégis tudnak Magyarországról és Budapestről is.

A nép rendkívül szereti a látványosságot s színházat s van is azért ott elég színház. Bizonyos napokon nagy, nyilvános birkózó versenyeket tartanak s a japán erőművészek nem az utolsók ezen a téren.

A színházak, látványos bódék rendszeren tömve vannak néppel. A színház többnyire hosszukás négyzet alakú, hátul a színpad, jobbról egy

KISS ERNŐ 1848/49-IKI HONVÉDTÁBORNOK SZOBRA RADNAI BÉLTÓL.

sporthajlamairól tesz bizonyosságot, midőn a képről láthatólag az egész család, még a legkisebb fiú is pony lován, valami lovaskirándulásra van indulóban.

Krécsy Béla.

A JAPÁNOKRÓL.

(Vége.)

— Egy magyar utazó megfigyelései. —

Az előkelő japán közönség I. osztályon utazik egy-egy utas három-négy ülőhelyet is elfoglal; lábait felrakja, sőt volt alkalmam látni, hogy egy gyémántfüggős, jól öltözött hölgy nemcsak fapapucsait, hanem harisnyáit is levette s meztelen talpát óraszámra vakargatta. A vasuti

sülyedés helyén képződött a Biva-tó, mely a mi Balatonunknál jóval nagyobb.

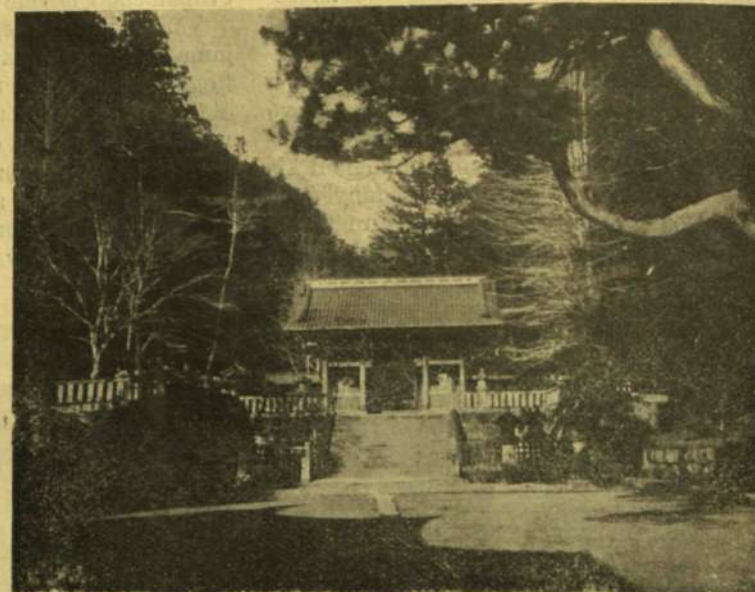
A Fuji-t, a mint ott nevezik, szent hegynek tartják, egyik istenségük lakozik ott s ezért sokan zárandokolnak fel a nyári hónapokban. Sokszor 20,000 főre rúg az ájtatosok száma. Az a hit van elterjedve, hogy a zárandokok cipőivel nappal lehodott por és hamu éjjel magától újra felvándorol a csúcsra. A hegy az egész környéken uralkodik és tiszta időben még 170 kilométer távolságból is látható. — Japán költők számtalanszor megénekelték, a festők pedig minden apró tárgyon megörökítik. Én egy cseppet sem csodálom, mert a Fujit a föld egyik legzebb hegyének tartom magam is.

pár olyforma elfüggönyözött hely, hol egy férfi énekel, mellette meg egy zenész czinczog. A színpad baloldalán van a tulajdonképeni zenekar. A földszint négyzetbe van beosztva; szék sehol sincs, a gyékényre fedett padlón ülnek. A baloldalon az egész színház hosszában egy deszka, ezen járnak a színészek a színpadra. A bemenetnél polczok vannak, melyekre mindenki lerakja a cipőit. Tokióban nagy volt a riadalom, a mikor én a jegyszedő protekciójával cipőben mentem be; az egész közönség engem bámolt.

Az előadásokon rendszeren sok nő van jelen, a kik folyton futkosnak, teáznak, nevetnek, fecsegnek; némelyik elhozza a hátára kötözve a kis

CSATORNA OSAKÁBAN.

JEMITSU, A HARMADIK SOGUN MAUZOLEUMÁNAK FŐBEJÁRÓJA NIKKÓBAN.

gyermekét, továbbá a teászekét, sőt a kézművelő szemes edényt is. A nő szerepeket is férfiak játsszák. A színpadon a díszleteket a közönség szemeláttára cserélgetik, a színpadot egyszerűen elforgatják. A függőnyt félre szokták húzni, a mennyiben egy ember kereplővel kijön a színpad elé, jelt ad azután végig szalad és félre tolja a függőnyt.

A darabok, a melyeket láttam, a népeletről vett jelenetek voltak, és daczára annak, hogy a japán nyelvből csak a legszükségesebbeket sajátítottam el, mégis megértettem mindent, olyan élethűséggel adják elő. Különösen Tokióban, a Kabukiza-színházban, a mely Japán legjobb színháza.

Az előtt — állítólag a gyenge világításra való tekintettel — minden színész mellett volt egy ember, a ki botra tűzött lámpával az arcába világított, hogy a közönség lássa az arc kifejezést; most már ez megszűnt s villamos ivilámpák világítják meg a nézőteret. Az előadás délelőtt, vagy délután kezdődik s másnap reggelig tart.

Japán egyik különlegessége a *gésák*. Oly sokat és különös dolgokat irnak és beszélnek róluk, hogy utóljára magam is érdeklődtem irántuk. A gésák tulajdonképpen énekes leányok, a kik pénzért énekükkel és tánczokkal mulattatják a társaságot. Nem mindig szépek, de vannak közöttük igen csinosak. A gésákat külön erre a célra berendezett iskolákban oktatják ki a zene, ének és táncz művészetében. A legelőkelőbb ilyen művészet Kiotóban van, melynek tavaly 700 leány növendéke volt. A leányok szegény szülők gyermekei és már 7 éves korukban kerülnek az iskolába, a hol kötelezik magukat bizonyos számú éven át az iskolát látogatni és ha ki vannak képezve, az iskolát szolgálni; ha a tandíjat leszolgálták, vagy ki tudják ma-

gukat váltani, teaházakban lépnek fel és szórakoztatják a közönséget. A gésa éneke és a zene egyhangú, zümmögő, a táncz plasztikus ritmikus mozdulatokból áll, mi meg sem tudjuk érteni, a japánok azonban élveznek mellette. Április és november havában amolyan vizsgafélélet tartanak külön e célra épült színházban; Kiotóban láttam egy ilyen előadást. A színház a rendes japán berendezésű, az előadás délután 3 órától esti 11-ig tartott. Először egyes kiváló tanítványok mutatják be ének- és tánczművészetüket, később, este felé azután csoportokban vonulnak föl, valamennyien drága selyem ruhákban, kifestett arccal; a színpadon néhány öregebb asszony, a tanárnők, nagy figyelemmel kísérik a mutatványokat és ügyelnek, nehogy hibás mozdulatokat tegyenek. A színház villamosan volt világítva, a színpad azonban ősi szokás szerint vastag fagygyu-, illetve viaszgyertyákkal; a díszletek fényesek. Az előadás után az ismerős közönség közé vegyülnek és bírálgatják pályatársnőiket. Nekünk, az európaiaknak mindez üres mimika és hidegen hagy bennünket. Nem így az igazi japán, a ki lelkesülve fejezi ki elragadtatását. A színházhoz vezető utca — szintén ősi szokás szerint — égő máglyákkal volt világítva.

A gésák büszkének művészetükre és legnagyobb részük igen erényes életet él s gyakran megtörténik, hogy egyik vagy másik japán gésát vesz feleségül. Akárhány gésa került így a legelőkelőbb japán családokba s játszik most a társadalomban előkelő szerepet. Ennek az a magyarázata, hogy ezeket a leányokat a nyilvánosság számára nevelik, tudnak a férfakkal bánni, nem úgy, mint a többi japán nőcske, a kik kedvesek ugyan, de határtalanul együgyűek és igénytelenek.

Megemlíthetem egyébként, hogy Japánban most élő egyik legnagyobb színésznője, a kit

mi is láttunk Budapesten, Szada-Yakko, szintén gésa volt.

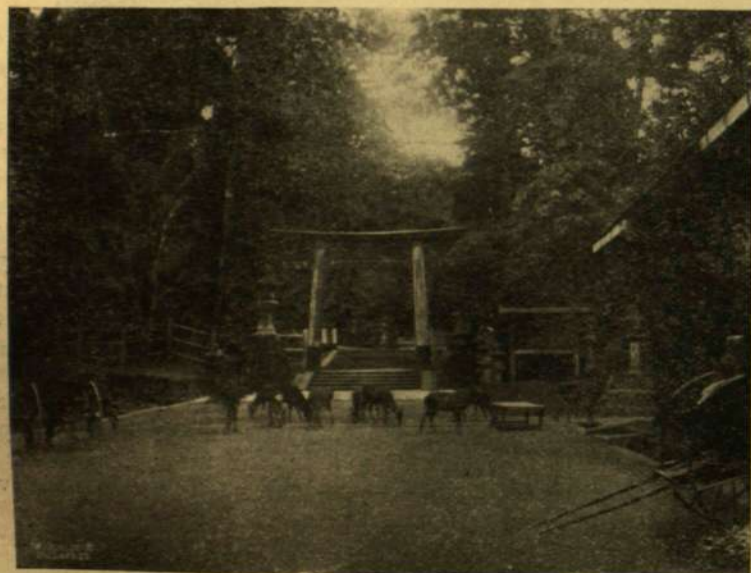
Japánban egy másik különlegessége a *jinriki-sha* röviden riksó. Ez egy kétkerekű könnyű kis kocsi, mely elé ló helyett ember van fogva. Ez helyettesíti Japánban 35 év óta a hordszeket. Az előtt csak lóháton, vagy egy rudra függesztett hordszéken utaztak, ez utóbbinak egy fajtát, a *«kagó»-t* még most is használják hegyes vidékeken.

A riksót egész Japánban megtaláljuk, magában Tokióban van vagy 40.000. Az alkalmazhatóság ezen módja Khinában és Indiában is egyre hódít. Hihetetlen, hogy milyen munkát képesek ezek a riksós emberek végezni. Óraszámra szaladnak, izzadnak, huzzák a kis szekeret. Mikor legelőször láttam, nem ültem fel rá, mert mégis lealacsonyítónak találtam, hogy ember véggezze ezt az állati munkát, azonban idővel hozzá kell szokni, mivel ló és általában lófogat alig van Japánban. A japán apró termetű és könnyű és azért egy ember is elhúzza, az európai azonban rendesen nehezebb, és ezért két emberre van szüksége, a kik közül az egyik húzza, a másik meg tolja a kocsit.

Szuk Géza.

MEZŐHEGYESRŐL.

Ritka külföldi gazda, vagy gazdasági dolgok iránt érdeklődő mulasztja el Mezőhegyes meglátogatását, ha egyszer Magyarországra vezet útja, nem is szólva arról, hogy hazánkfiái évenként gyakran felkeresik az immár világhírűvé lett telep, hogy ott gyönyörködjenek és tanuljanak. Így legközelebb a magyar orvosok és természetvizsgálók rándultak oda nagy számban, az épen Budapesten ülésező nemzetközi állatorvosi kongresszus pedig programjába vette meglátogatását ama helynek, melynek a maga nemében kevés párja akad széles a világon.

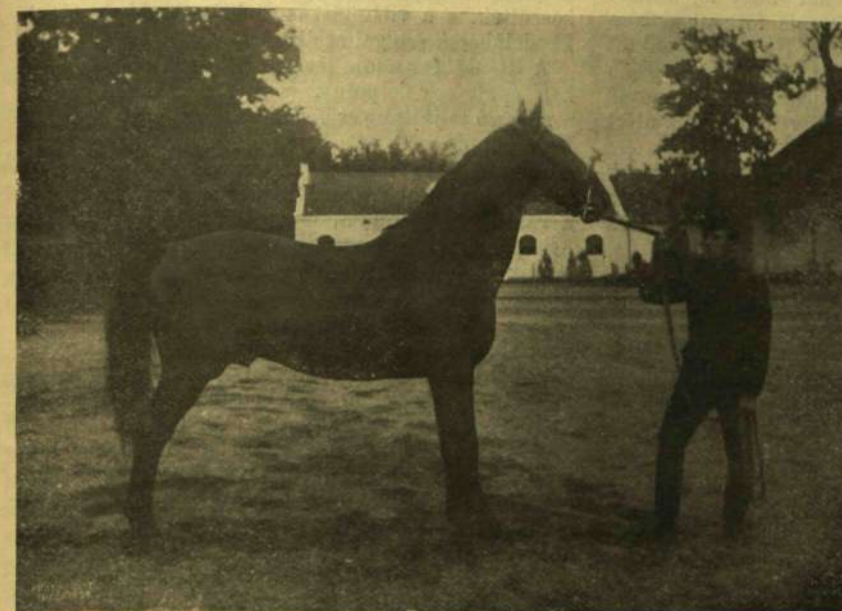

DÁMVADAK A NARAI TEMPLOMOK FASORÁBAN.

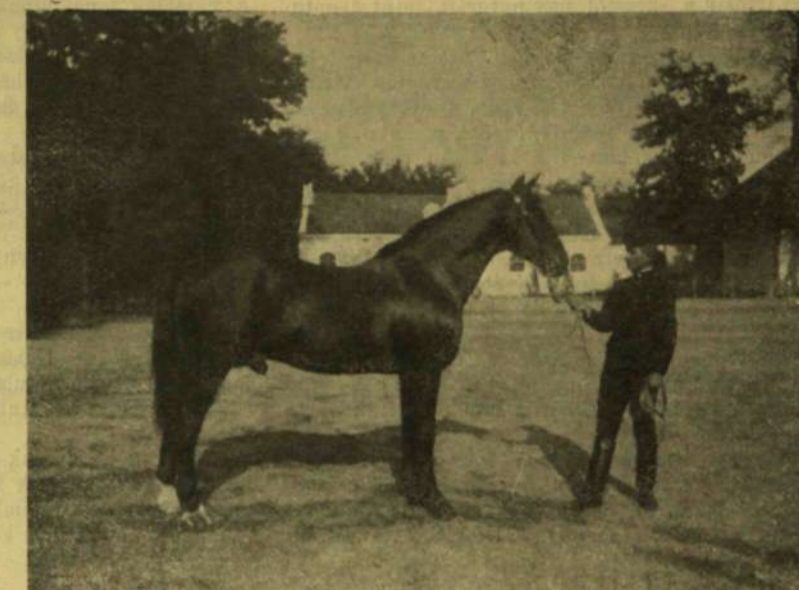

A MIHDERA TEMPLOM KUTJA OTSUBAN.

KÉPEK JAPÁNBÓL. — Szuk Géza amateur-felvételei.

NAGY NONIUS LV.

KIS NONIUS XXXVI.

KONGRESSZISTÁK MINDENÜTT.

Kinek nincs ma Budapesten vendége? Mi boldog pestiek így szeptember elején bámulatos jeleit láthatjuk a rokon és barát szeretetnek. Kinek nincsen iskolába járó fia, vagy leánya? Az mind meg-

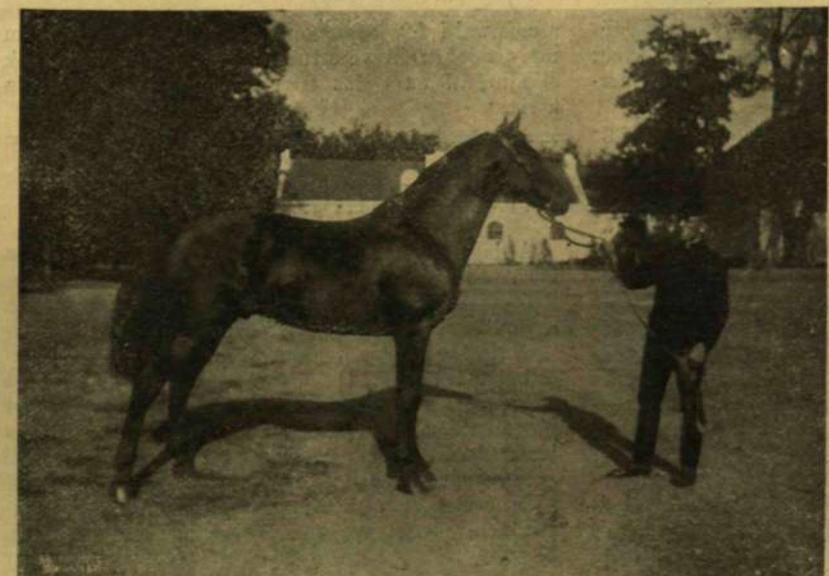
és ki nem kongresszista, vagy kinek nincs ma kongresszista vendége? A börtönügyészek, az állatorvosok, a mértékletesek és mértékelenek sokkal nagyobb számban vonulnak föl, semhogy a szállók magukba tudják fogadni az ország szívébe törekvő ünnepies alakokat.

GIDRÁN MÉNES.

fordul itt ilyenkor, mert hiába, tudományból is a legjobbat, legfinomabbat és a — legdrágábbat Budapesten árulják. S a sógor, a koma, a nagybácsi, a kisöcsés, az iskolatárs, a hivatali kolléga mind fölkeres, hogy ha mással nem, hát legalább jó tanácsossal segítsd ki ebben a rengeteg Babilonban.

Mert mind ünnepies, lévén megkülönböztető jelek a többé-kevésbé hosszú fekete kabát, mely a harmadik napon már a tudomány, az élvezetek és a kalandok változatos nyomat viseli magán. S a míg a kongresszistát a közönséges halandótól a fekete kabát, — egyik kabátot a másiktól a gombukba tűzött jelvény különbözteti meg. Ez árulja el,

FURIOSO XXVI.

GIDRÁN ANYAKANCA.

KÉPEK MEZŐHEGYESRŐL.

hogy ki utazik humanitásban, ki lépfene-szérumban és ki irtózik a szeszől úgy naturált, mint denaturált állapotában.

Hogy ki milyen nemzetbeli, azt is meg lehet tudni egy-kettőre. A vidéki magyart rögtön elárulja piros-barna színe, meg a beszéde. A zónás atyafiak azonkívül, ha csak tehetik, fognak maguknak egy-egy benszülött «rokons»-t, a ki aztán csak győzze magyarázni a sok csudálni valót, meg tudjon kellőképen vigyázni a sógorra az átjáróknál, a hol a kétfelől is száguldó villamosok esőngetésére a jó vidéki egyszerre úgy megiramodik, mintha sikfutásnál a starter pisztolylövést hallaná.

A német, az közlékeny és bizalmas természetű. Nem sokat teketóriázik, hanem szóba áll akárkivel, s megkérdezi merre is van ez, vagy az, hálából aztán rögtön kivallja, hogy ő hová való, hány gyereke van és hogy Budapest sebb oszták város meg Bécsnél is!

Az olasz ismertető jele a nagyszélű kalap, a belgái a sok rendjel, a francziái a tartózkodó udvariasság. Az angol a legbüszkébb valamennyi közt. Csak angolul beszél, s elfogja a részvét, ha

a tarifát fizetni! Ráhagyja tehát, hogy fejenként! A németek tanakodnak. Végre is főlészál kettő a kocsiba, kettő meg egy másikba. Ha már fejenként kell a koronát megfizetni, legalább kényelmesen kocsiznak! S így a helyett, hogy négyen mentek volna egy koronáért, fizetnek ugyanazért az úrtól négy koronát!...

A másik sarkon öt darab nagy német tanakodik a vezetővel, hogy hol töltsék el az estét? A vezető az orfeumot ajánlja. Az egyik burkus gyanakodva kérdezi:

— Német az az orfeum?

— Természetesen! — iparkodik megnyugtanni a cziczerone.

— Akkor oda nem megyünk! — hangzik a határozott válasz. — Nekünk valami eredeti, valami magyaros, nemzeti mulatság kell!

... Vajjon mit ajánlhatott nekik az a szegény vezető?...

Legnehezebb dolguk azonban az alkoholelenez kongresszus tagjainak lesz a jövő héten. Micsoda tantulusi kínokat állanak ki ezek Budapesten, a hol minden második ház kocsmas és kávéház?! Feje-

szület, a szentek életnagyságú szobrai mind sőbből készülték, s a világitást is só-kristályokból csinált kandelaberek szolgáltatták.

A Rhode Islandon lévő Jamestown-ban kerekében épült egy kápolna, melyet a misszionáriusok a misszió teljesítése céljából bárhova szállíthatnak. Ha a kápolna áll, ez a kerékszerkezet nem látható. Huszonhét láb magas, tizenhét láb széles és száz ember fér el benne. A lourdes-i búcsúút céljára, a zarándokok vonatához egy kápolna csatolható. A kápolna kívül egy nagy vasuti kocsi mutat, s annak idején XIII. Leó pápa megengedte, hogy miszhessenek benne. Mőgéje csatolható vasuti kocsiiban gyógyszerek, egyéb szükséges felszerelések vannak, és 20 ember számára való ágyak.

San-Jose-ban (Kalifornia) található egy fakápolna, melyet egy óriási fa törzséből építettek. Akkorra, hogy 25 ember kényelmesen elfér benne.

Érdekes az a kápolna is, mely a délafrikai tengerpart egy sziklabarlangjában épült. A hívők vaslépcsőn jutnak a templomba, de dagály alkalmával állandó órség zárja el a bejárat, mert megtörténik, hogy a tenger hullámai ide is becsapnak. Hasonló

CZIKK A HÉTRŐL.

Így szeptember elején, minden esztendőben megjelenik az újságokban egy csomó jótanács, mely arra akarja ösztönözni az ifjúságot, hogy a hivatalnokai pályá helyett inkább *iparra*, s *kereskedelemlere* adják magokat. S minden esztendőben fokozottabb mértékben hangzik fel a panasz, hogy az ifjúság ügyet sem vetve a jó tanácsokra, egyre nagyobbodó, számban lepi el az egyetem fakultásait, s a gimnáziumok nem tudják befogadni a sok jelentkezőt.

Az ifjak és az igen tisztelt papák nagyon jól tudják, — ez utóbbiak legnagyobb részt magokon is érzik — hogy a literátus pályák túl vannak tömve. A ki hivatalt keres, eloptat néhány pár czipőt, míg egy szerény állásba bejut. S kell hozzá szerencse is, meg sok pártfogás. Ha egy hivatal valahol megürül, százával tolnak a jelentkezők. A ki kiszorul, elvállalja a képzett-ségének meg nem felelő állást is, csakhogy megélhesen. Tanítók beállnak fináncznak, ügyvédi vizsgát tett emberek falusi jegyzőséget vállalnak. Mérnökeink egy része külföldön talál alkalmazást, ott megbecsülik a munkájukat, mi annak jele, hogy megfelelő a képzettségök. Sok társuk egyszerű rajzoló, vagy épen szerelő marad idehaza. Sok az eszkimó, kevés a foka.

És ennek dacára is kevés ifjú szánja rá magát, — kivált az intelligensebbek közül, — hogy valami ipari vállalkozásba fogjon bele. Pedig ott könnyebb a megélhetés, sőt egy kis szerencse meg iparkodás mellett vagyon is könnyű szerezni. Oka abban áll, hogy az emberek legnagyobb része nem annyira a vagyon, mint inkább a polgártársak elismerése és tisztelete után is áhitozik. Már pedig nálunk se az iparost, se a kereskedőt nem becsüli meg a közönség annyira, mint a hivatalnokot.

Smith Ádám, az újkori nemzetgazdaságtan megteremtője egyetlen elvből vezette le egész rendszerét. (Mert ő skót volt, s a skótok deduktív módon gondolkodnak). Ezt az elvet úgy fejezte ki, hogy minden ember önző, s szereti a maga hasznát. De ugyancsak ő irt egy másik munkát is, mely kevésbé ismeretes, s majdnem feledésbe ment. Ebben a világ jótékony-sági intézményeit, a szeretet munkáit írja le. Itt is egy elvből vezeti le az egész rendszert. Abból az elvből, hogy az ember szereti nemcsak saját magát, de a felebarátját is. Mindkét munkáját egyetlen közös tételből is le lehetett volna vezetnie. Abból, hogy az ember mindenkifelett hiu. Tetszeni vágyik. Fialt korában inkább a nőknek, — minden nőnek. Érettebb korában polgártársainak. S úgy rendezi be egész életét, hogy megnyerje a közbecsülést. A vagyonnál is, a kényelemnél is, a jólétnél is többre veszi, ha különben embernek tartják a többinél, sőt ha legkülömbnek nézik legalább is az ismerősei. Már pedig nálunk különben embernek tartják azt, a ki valamelyes méltóságot visel, mint azt, a ki becsületes munkával vagyont gyűjt együvé.

A munka nemesít, szoktuk mondani. Igen gyakran mondjuk, de igen kevesen hiszik. A régi arisztokrata felfogás szerint a munkátlanság nemesít. Csak az az igazi úr, a kinek nem kell dolgoznia, a két keze munkájával semmi esetre sem, s ha valamit mégis csinál, hát azt legföljebb passzióból teszi. Ennek a felfogásnak ma is több híve van nálunk, mint az előbbinek. Nem hiába: arisztokrata nép vagyunk. S míg azok maradunk, addig hiába kínáljuk fiatalágunknak az iparos pályát.

*

Az iskolákról lévén szó, emlékezzünk meg a francia gimnáziumi tanárok Lille-ben hozott határozatáról. Ott ugyanis azt mondták ki ezek a jó urak, hogy a történelem tanításából kiküszöböljék ezentúl teljesen a hazafias szempontot. Az eseményeket fogják tanítványaiknak elmondani, de nem a hősök cselekedeteit. Királyaiknak, államférfiainak, hadvezéreiknek működése nem fog méltatást találni a tanításaikban, sem a francia nemzet annyira megbámult dicsősége.

Azt azonban elfelejtették megmondani a tudós tanár urak, hogy a történelemnek ily szellemben való tanítása mire lesz jó. Egy általános keleti hazugság azt tartja, hogy a történet az életnek legjobb tanítója. De bizonyos, hogy a történetből nem tanul senki életbölcseletet.

MEGAKADÁLYOZOTT VEREKEDÉS. — Pataky László rajza.

húsz embert is megszólított hiába, s fölteszi ugyan a redingothoz a cilindert, de azért kurtaszárú, matróz fapipája állandóan ott füstöl az agyaráján. Annál szerényebb a japán, bár mostanában ez lehetne a világ legbüszkébb nációja. Szerények és kevesen vannak, de sajátos szinük és arcvonásuk rögtön leleplezi őket, s nincs az a magyar, a ki meg nem szeretné a csontjaikat — ölelés közben — ropogatni ha nem félne a — dzsiu-dzsiutól!

Szemnek, szívnek egyaránt kedves így az utca képe mostan, s Budapest lakossága boldog büszkeséggel adja a házigazda szerepét, s a hol csak módját ejtethi, a legnagyobb előzékenységgel siet külföldi vendége zavarában annak segítségére. Az utca szemlélője pedig egész sereg érdekes megfigyelésre — pillanatfölvételre — tehet szert.

Ime egy porosz familia, két férfi, két nő, előfögg egy konfiist, hogy vigye őket vissza a szállodába. Mielőtt fölszállnak, alaposan átkutatják a kocsit.

— Hol a taxaméter?

A kocsis megmagyarázza, hogy nálunk az még nincs «bevezetve».

— Ah! Hát mennyit kell fizetni?

— Egy koronát!

— Fejenként?

A kocsisban föltámad a hirtelen megzavargodás vágya. Ezeknél otthon bizonyosan fejenként szokás

met rá, hogy legalább egy tucsat úgy tesz a jelvényével, mint a szalmaözeveg férj a jegygyűrűjével: mellényzsebbe vele! Aztán... milyen is az a magyar bor ozigányzene mellett?...

Hej! csak soha ki ne fogyna Budapest a kongresszusokból!...

ÉRDEKES TEMPLOMOK.

Európa templomai közt egyike a legjobban megérsítettnek az ó-hitű oroszok temploma Koma-jevben. Ez a templom egész kis vár, mely még ma is ellenállhatna a gyengébb ostromnak. Egyes helyein ágyuk is vannak felállítva. Annak idején ezt az erőd-templomot többször megtámadták a csár csapatai, de a belnévő hívek mindig visszaverték a támadást.

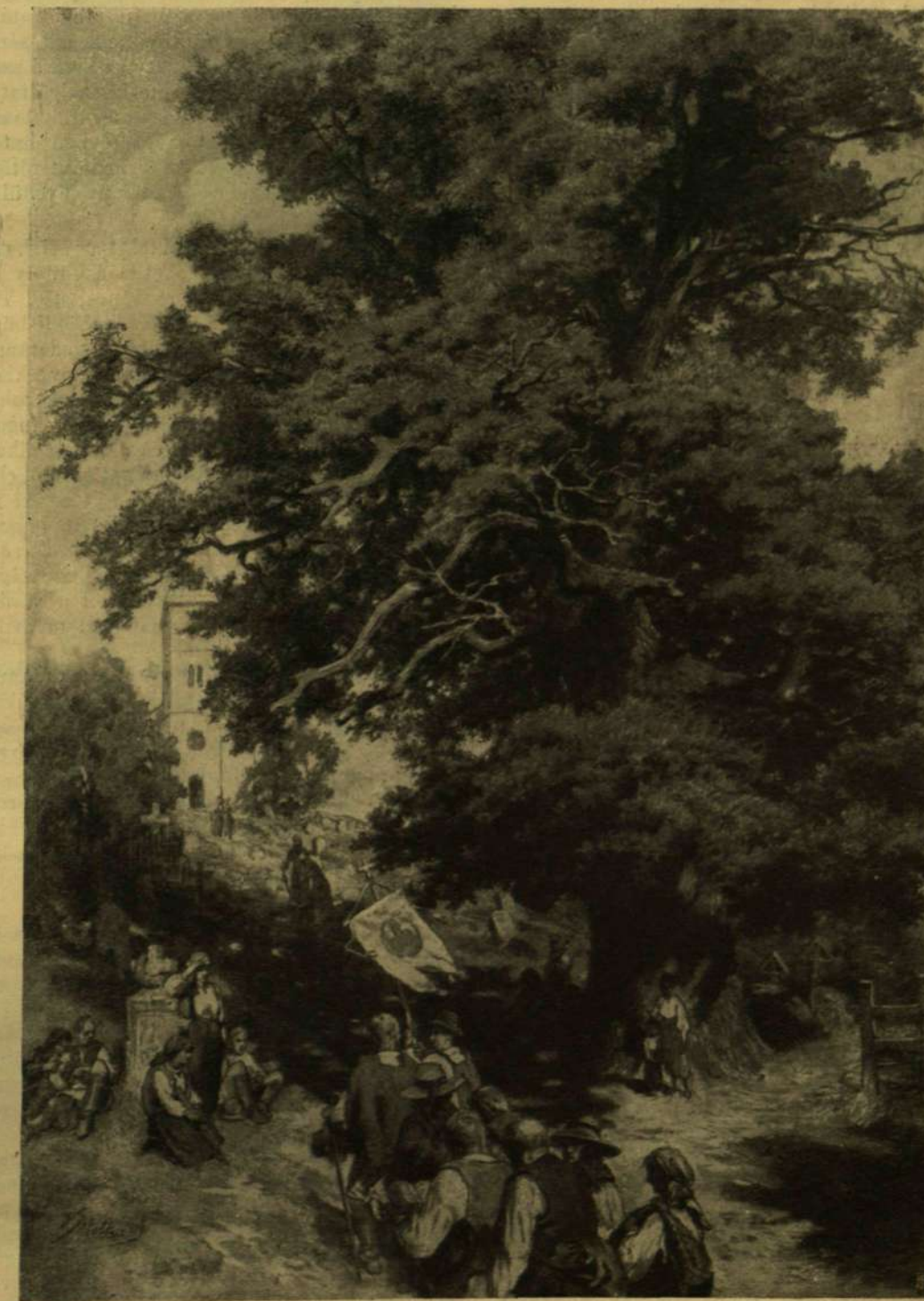
Luz-ban (franciaországi helység a magas Pyrene-eken) eredetileg a templáriusok alakították át egy templomot várszerű épületté a szaracének és spanyolok támadásai ellen. A templom tetejére ágyukat helyeztek, s most is látható egy 16 láb magas fal, mely a templomot körülfogja, s bástya tornyokkal és lőrésekkel van ellátva.

Érdekes látványosság a Vielőzka sóbányájában lévő Szent Antal-kápolna is, Krakó mellett. Az oltár, a

a cornwalli tengerparton lévő Gunwalloe-templom mely szintén ki van téve a dagálynak, s viharok alkalmával az egész templom belsejét elárasztja a víz.

MEGAKADÁLYOZOTT VEREKEDÉS.

A faskó gyorsan ürül, a nyelv feloldódik, s szóba kerül az a régi história. A régi gyűlölködés oka. Szó szót ér, s egyre izzóbbak ezek a szavak. Csak egy pillanat még, s elkövetkezett a véres elszámolás. Életre-halálra fognak verekedni ezek a marczona pástorok. De otthon az asszony aggódó lelke, a szerető feleség csodálatos szíve még jókor megérezte a fenyegető veszedelmet. Az ő férje a haragosával iszik a kocsmában. Ebből bajnak kell származnia, Rohan az ura után s épen a válságos pillanatban ér oda. Karon fogja az emberét. «Jő-jön kend haza, apjukom!» S diadalmasan viszi. Mintha vígjogó vérese és szelid galamb lenne egy személyben: kéri, rimánkodik, s erőszakkal is vonja maga után. Elmult a veszedelem, de azért szikrát cikáznak a szemek, s máskor mégis ki fog történi a zivatart.

KISASSZONYNAPI BÚCÚSOK. — Melka Vince rajza.

HAZAFELÉ BESNYŐRŐL.

1843-iki büntetőjavaslatot vette alapul. Ez a munkát azonban még a törvényhozás elé sem került. Horváth Boldizsár e hiú kísérlet után Csemegi Károly igazságügyi miniszteri tanácsost bízta meg a javaslat elkészítésével. Csemegi a megbízásnak aránylag rövid idő alatt meg is felelt és kész műve már 1873-ban mint első miniszteri javaslat került a képviselőház elé, de visszavonatlan, némi átdolgozás után 1875 november 5-én mint második miniszteri javaslat újból beterjesztett. A képviselőház 1877 november 22-ikén vette a javaslatot tárgyalás alá. Az igazságügyminiszter akkor Perczel Béla volt, kit azonban a képviselőházi tárgyalásokon Csemegi Károly igazságügyminiszteri államtitkár helyettesített. A tárgyalások eredménye az lett, hogy a javaslatot némi módosítások után a képviselőház elfogadta. A főrendiház csekély változtatásai után a javaslat csakhamar törvényerőre emelkedett.

Most, egy negyedszázad eltelte után, miatt a törvénynek minden hiánya kiderült, tényleg mesterműnek kell azt neveznünk, ha a saját korának mértékével mérjük. Kíváncsiak vagyunk, világos, áttekinthető rendszere és bár tömör, de könnyen érthető nyelvezte által. Megkérdeztük a törvényalkotókat az is, hogy más törvényhelyekre való utalások alig fordulnak benne elő. De a törvénykönyv e mellett nagy tárgyi előnyökkel is díszeskedhetik. Friss és szabad áram járja át: a XIX. század felvilágosodottságának és humanitásának levegője tölti be. Persze a XX. század reformirányainak egetostromló hívét az nem elégíti ki és belekasztának a bontó csákányt Csemegi nagy alkotásába. Azonban nagyon helyesen mondtotta kiváló büntetőjogászunk, dr. Várady Zsigmond a Magyar Jogászegylet 1901. évi november 16-án tartott ülésén:

«Szemben a magyar jogászéletnek legtökéletesebb és — merem mondani — legnemesebb és legrángesebb alkotásával, a magyar büntető-törvénykönyvvel, kétségtelenül tartom, hogy felettébb óvatosan kell hozzájárulni e mű egyes kis merevségeinek eloszlatásához, mert a hibás hozzájárulás az egész társadalmi rendet tenné bénává és így annak a reformernek minden esetre bírnia kell a Csemegi Károly lángszével és tudásával.»

Mielőtt e nagy reformernek átengedjük a tért, vizsgáljuk közelebbről Csemegi nagy alkotását, mely a büntető jogtudomány klasszikus iskolájának legkiválóbb terméke. Az 1843-iki javaslatot neki is fel kellett használnia, az természetes volt előtte. A megoldandó nehéz probléma csak az volt, hogy a jogpolitikai szellemet, mely a munkálatsban nyilvánult, miként kell átvenni az új magyar törvényhozásba. Csemegi lángeszének sikerült összekötő kapcsolatot létesíteni a kettő között.

Örökbecsű a büntetőtörvény nagyterjedelmű indoklása, a melyhez mai jogász-nemzedékünk minduntalan visszatér, hogy onnan, a büntető jogtudomány kiapadhatatlan tárházából merítsen. A törvény alkalmazásának első idejében bíráink ép úgy hivatkoztak az Indokolásra, mint magára a törvényre. Megtaláljuk az Indokolásban Csemegi egész tudomány készültését, mert ez az igazságügyminiszter által kinyoma-

tott s az anyaggyűjteménybe felvett indoklás elejétől végig Csemegi Károly legsajátabb műve. Az a körülmény azonban, hogy e mű az igazságügyminiszterium műhelyéből került ki: okúl szolgálta arra, hogy némelyek Csemegin kívül másnak is részt tulajdonítsanak benne, úgy hogy sokan azt hiszik, hogy a büntetőtörvénykönyv indoklása nem kizárólag Csemegi műve. A kik a büntető-törvénykönyv indoklásának készítésével meg voltak bízva, ismételtelen kijelentették, hogy az ő dolgozatukból egy betű sem került az indoklásba; így nyilatkozott a büntető-törvénykönyv legkiválóbb magyarírója, Edvi Illés Károly is, ki szintén megbízatást nyert az Indokolás egy részének elkészítésére. A leghitelesebb és minden kétséget kizáró csófolatot azonban maga Csemegi szolgáltatja 1889-ban nyugdíjának teljes megállapítását kérő felség-folyamodványában, melyben határozottan kijelenti, hogy a magyar büntetőtörvénykönyvnek tervezetét és indokait egyedül ő készítette.

Nappalait és éjjelait áldozta fel Csemegi, hogy a tudásnak azt a nagy mértékét elérje, mely ily nagyszabású mű elkészítésére képesítette. Tanulmányoznia kellett az összes külföldi büntető törvényhozási műveket, hogy feladatának megfelelően. Csemegi azonban már ekkor kitűnően ismerte a francia büntetőjogászokat és töltük tanulta, mikép kell a törvény fogalmait a tudomány eredményeihez képest alkalmazni. Az olasz büntető-tudományt kiváló előszeretettel tanulmányozta és ő volt az, ki az újabb idők legnevezetesebb olasz büntetőjogásza, Carrara számára hazánkban híveket szerzett. A németektől tanulta Csemegi a szabotosságot és azt a kiváló érzéket, miként kell a kérdés mélyére hatni és azt minden oldalról megvilágítani.

Azonban Csemegi, ha még oly alaposan tanulmányozta is, nem utánozta sem a francziákat, sem az olaszokat, sem a németeket, — ő egy pillanatra sem tévesztette szem elől a magyar nemzet különleges viszonyait. Természetesen azonban csak az akkori kor tudományának eredményeit használhatta fel, mert a nyugati új reformismek, melyek megvalósítását most a reformerek, bontó csákánnyal kezükben, követelik, akkor még ismeretlenek voltak.

Épen ez okból 25 éves fennállása után elmondhatjuk, hogy a büntetőtörvény nem szorul gyökeres reformra; korszakalkotó remek technikáját meg nem bonthatjuk és ha — a mint ily hosszú idő alatt természetes — kiténtek is a büntető-törvénykönyv hiányai, azokat nagyon könnyen, egy pár szakasza foglalt rövid kis novellával orvosolhatjuk.

Meg kell jegyeznünk, hogy a törvény nagy alkotója e hiányok legnagyobb részének nem is okozója. Ő csakis az akkori kor szellemének megfelelő törvényt alkothatott. És bármint nézetei voltak Csemeginek, az elméleti jogtudósunk: Csemegi a törvényalkotó, csakis olyan javaslatot készíthetett, mely az akkori kor szellemének megfelel.

Kétségtelen azonban, hogy vannak a büntető-

törvénynek egyes szakaszai, melyek változást igényelnek. A legtöbb panaszra a minősített lopások túlságosan szigorú büntetési tétele adott okot; egy rózsának bekerített helyről való ellopása miatt, vagy néhány fillérnyi értékű élelmi szernek visszaesés esetén történt ellopásáért hat hónapi börtön minimális megállapítása kétségtelenül olyan büntetés, mely nem áll arányban az elkövetett cselekménnyel. Indokolt az a panasz is, hogy kelletnél nagyobb az indítványi büntettek és vétségek száma, a mi különösen a csalások elharapódzását idézte elő. Viszont túlságosan cnyheség, hogy a becsületért vétsége csak pénzbüntetéssel sújtható.

Ezek volna a főbb vonásaikban nézetünk szerint azok a lényegesebb hiányok, a melyeken segíteni kellene. Erre pedig egy rövid novella elegendő. Az igazságügyminiszter ezt néhány szakaszban a legközelebbi időn belül elkészítheti és bár e perczen törvényhozási reformról merész dolog beszélni, mégis reméljük, hogy e rövid javaslatot a parlament csakhamar törvénybe iktatná.

Csemegi Károly nagy alkotása pedig még sokáig hirdesse a magyar génusz lángszellemű megnyilatkozását és ma, a büntetőtörvény 25 éves fennállásának évfordulójakor gondoljunk hálával a korszakalkotó mű nagynevű alkotójára. *Dr. Gyomai Zsigmond.*

CASTELAR EMIL SZOBRA.

A néhány év előtt meghalt híres spanyol államférfinak, Castelar Emilnek szobrot állítanak honfitársai Cadizban, szülővárosában. Castelar nemcsak mint a spanyol republikánus párt romantikus szellemű, lendületes retorikájú szónoka, hanem mint igen jeles író is megérdemli nemzete hálgát, sőt a nemzetétől távol állók tiszteltetését is, rendületlen elvhűsége és fadhetetlen jelleme s minden művelt nemzet nyelvén közösen forgott történelmi, irodalmi és bölcsészeti műveinek emelkedett tartalma révén.

Szobra nemcsak ebből a szempontból érdekes, hanem magában is, mint szobormű. Castelar miat tüzes szónokot ábrázolja, bal kezében iratosomóval, széles gesztusban fölemelt jobb kézzel. A beszéd szenvedélyessége érzik az egész alakon, a hirtelen mozdulattal mintegy szélben libegő gombolt hosszú kabátja, csokorba kötött nyakkendője, — még zsinórra kötött szemüvege is. Fejét félíg fölemelve tartja, úgy hogy hosszú, marozona bajusza egészen beárnyalja arcának alsó részét. Termetét nem nagyon szépítette a művész, olyannak mintázta meg Castelart, a milyen volt: zömök, kissé hizásnak indult kopasz fejű embernek. Az egész munkán meglátszik a jellemzettségre való törekvés; első pillantásra kissé különösnek is tűnik fel, de ha jobban megnézi az ember, sok eredetiséget és érdekeséget talál benne. A szobor *Baron*, hazájában sokra becsült spanyol szobrász műve.

CASTELAR SZOBRA.

NEY DÁVID.

NEY DÁVID.

1842—1905.

A legnagyobb veszteség érte operánkat Ney Dávid halálával, Ney nemcsak legérdemesebb, hanem leghíresebb énekművésztünk is volt; a ki legkevésbé is érdeklődött a magyar operai viszonyok iránt: tudta, hogy Ney volt első nagyságunk.

A laikus, a ki könnyű zenei élvezetet kerestett az operában, benne eszményi művészt talált. Ney hangja a legmélyebb basszusban csak úgy, mint a bariton legmagasabb hangfokán, gyönyörűen csengő, öblössége mellett is bárszoros puháságú, sőt színezete mellett is édesen folyó volt. Soha erődség, akadozás vagy hamis intonálás — a legutóbbi évéig — nem zavarták az elragadtatott hallgató tisztá élvezetét, pedig nem egy szerepe igazán nehéz feladatot rótt reá. A szálás, szép férfi egész alakja, méltósága és temperamentuma csak betetőzték a nagy közönség gyönyörködését.

A műveltebb, kényesebb igényű hallgató, a ki az énekesben is a drámai művészt keresi a szereplésében nem a fül élvezetét tartja első követelménynek, hanem az énekelődés és a színjátszás kifejező összhangját, — szintén teljes gyönyörrel engedhetette át magát az illúzióknak, valahányszor Ney a színpadra lépett. Éneke a szívhez szólott, egész ábrázolása olyan életteljes volt, a legcsokoldalúbb szerepekben is olyan átérzett, jellemző, hogy istenáldotta, született művésztelenségekkel elismerni. Csodálatos, hogy sem önéletrajzából, sem másfelől nem világlik ki, hogy Ney valami szenvedélyes színházlátogató lett volna, mielőtt 32 éves korában, 1874 októberben a budapesti Nemzeti Színház tagjává szabdódott (egy évig egy bécsi operettszínház kardalosa volt); a «színház ördöge» nem zavarta a fiatal szabólegény, a königgrätzi tűzér, a győri zsinagóga segédkantóra álma; tanúlmányozással, elmélettel nem vesződött — mégis pompásan játszotta meg akár a mythologiai istenek: Jupiter («Philémon és Baucis» operában), Wotan («A Nibelung gyűrűje»), Indra («Lahore királya»), akár a császár («Ejszaka csilaga») és királyok («Aida», «Hamlet», «Lohengrin», «Sába királynője», «Toldy szerelme» stb.), főpapok («Afrikai nő», «Atala», «Heródiás», «István király», «Lakmé», «Norma», «Tamora», «Varázsfuvola», «A zsidónő» stb.) szerepét, akár a démoni alakokat, minők Gáspár («A bűvös vadász»), Bertram («Rödög Róbert»), a bolygó hollandi, Mezsztó szerepét — és a humorosakat, mint Leporello («Don Juan»), Figaro (Mozart operájában), Hans Sachs («A nürnbergi mesterdalnokok»), Osmin («Szöktetés a szerájból»), Tuck barát («Templomos és zsidó nő»), Fals-taff («A windsori vig nők»), stb. Néhány évig kisebb szerepekben foglalkoztatták, de ő feladataival együtt nőtt, s elsőrangú szerepét (az 1877-ben bámulatot keltett Saraszo óta) meghaladták a százat.

Pályatársak csak olyan példás volt, mint magánembernek: méltán elnyerte minden ismerőjének meleg szeretetét és nagybecsülését. A nagy művész a szerény, egyszerű emberrel párosult benne. *K—y I—n.*

MARÓCZY GÉZA.

A sakkjátész s a sakkozás iránt érdeklődő magyarok büszkén emlegetik *Maróczy Géza* nevét, a ki most rövid idő alatt kétszer egymás után nyerte el az első díjat s most már kétségtelenül az első sakkmestere a világnak Lasker, a világbajnok után. Tíz év alatt küzdötte fel magát erre a pozíra; 1895-ben, a hastingsi versenyen nyerte a mesteri címet s egy év múlva már második díjat kapott a nürnbergi versenyen, melyben a világ legkiválóbb sakkmesterei vet-

tek részt. A millenniumi budapesti versenyen ugyan nem nyert díjat, de ezt a csorbát hamar kiköszörülte az 1898-iki londoni versenyen, a hol ismét második lett Lasker mellett. Nemsokára Magyarország és Ausztria bajnoka lett s pályája azóta folytonosan emelkedőben van. Nagy győzelmet aratott a három év előtti montecarlói versenyen, a mikor leverte Pillsbury is, a kit pedig sokan Lasker után az első mesternek tartottak. A következő évben ugyan csak második lett Montecarlóban, de tavaly ugyanott ismét első díjat nyert. Az idén megnyerte az ostendei verseny első díját s néhány hétre rá a barmeni verseny első díját is. Most már kétségtelen, hogy ő ma Lasker után a leghivatottabb pályázó a világbajnokságra. A mindössze 35 éves magyar mester, a ki a sakkbajnokságot sikerei mellett lelkiismeretesen végzi kötelességeit mint fővárosi polgári iskolai tanár, még bizonyára sok becsületet fog szerezni a magyar névnek a fehér-fekete cselekményben.

NEY DÁVID, MINT WOTAN A «WALKÜRÖK»-BEN.

ÁLLATORVOSOK NEMZETKÖZI KONGRESSZUSA.

Az állatorvosi tudomány az utolsó évtizedekben átlépte azokat a szűk határokat, a melyek között a régi időkben mozgott, a mikor még csak a beteg állatok orvoslását tartották feladatának. Az a széleskörű és sikeres tevékenység, melyet az állatorvosi bűvárok az általános érdekű orvosi és természet-tudományi kérdések, de különösen a fertőző betegségek és az ellenők való védekezés megállapítása terén kifejtettek, sokban hozzájárultak a tudomány kérdésének és a gyakorlati feladatok megoldásához.

De maga a szoros értelemben vett állatorvosi tudomány is óriási haladást tett és olyan fokra fejlődött, hogy ma már jogosan párhuzamba állítható az emberi betegségek gyógytudományával. E rohamos fejlődés eredményeit a legszembetűnőbb módon a járványos állati betegségek ellen való sikeresebb védekezésben nyilvánulnak, a mi az állattenyésztés fokozatos föllendülését és a közgazdasági viszonyok tetemes javulását eredményezte.

Az állatorvosi tudomány ma már az általános egészségügyi viszonyok javítására hathatósan közreműködik. Elég e tekintetben táplálékaink egyik legfontosabbikának: a húsnak egészségügyi szempontból való ellenőrzésére hivatkozni, a mely feladat ma már mindenütt az állatorvosokra hárul. Azonkívül a tejgazdaságok s általában a tej és tejtermékek is az állatorvos elbírálása alá tartoznak egészségügyi szempontból a legtöbb államban. És nem kicsinyelhető az a szolgálat sem, melyet az állatorvosok az emberekre is átragadó állati fertőző betegségek leküzdése közben magának a közegészségügynek is tesznek.

Mind e szempontokból kiváló fontossággal bír az állatorvosok nemzetközi kongresszusa, mely e héten tartotta üléseit Budapesten. A kongresszus programjába egész serege van fölveve a fontos kérdéseknek úgy az állategészségügy, mint az állatkórtan és a biológia köréből s ezért az eddigi kongresszusok szervezőitől eltérően három szakosztályra osztották: állategészségügyi, kórtani és biológiai szakosztályokra s ezenkívül a dél-afrikai angol gyarmatok állategészségügyi értekezletének kívánságára tropikus szakosztályt is állítottak.

A kongresszusra oly nagy számmal — 1236-an — jelentkeztek a tagok, mint az eddigiek közül egyikre sem. A tárgyalásra kitűzött 28 kérdés előadására 58 szakembert sikerült a bizottságnak megnyerni. A kongresszus költségeinek fődózsőre a kormány 20,000, a főváros 10,000, a magyar országos állatorvos-egyesület 4000 s az országos magyar gazdasági egyesület 500 koronát adott. A tárgyalások magas tudományos színvonalon állottak s az állatorvosi tudomány haladását nem egy tekintetben előmozdították.

A kongresszus a kegyeletnek szép nyilvánulásaival kezdődött: a magyar állatorvosi tudomány út-törőjének, *Azary Ákos*nak emléksobrát lepleték le az állatorvosi főiskola kertjében. *Azary Ákos* (1850—1888), bár időnek előtte hunyt el, jelentékeny munkát végzett az állatorvostan érdekében, mint az állatorvosi akadémia tanára és mint szaklapokban megjelent munkái révén a külföldön is általánosan ismeretes volt s ezért a kongresszus külföldi vendégei is kegyelettel állottak új emléksobránál s ez érzést fejezte ki a magyarok részéről *Hutya Ferenc* az állatorvosi főiskola rektora, a külföldiek részéről pedig *Piot bég* kairói állatorvosi felügyelő. A sikerült szobor *Telcs Ede* műve.

A MENYHÁZAI VASOLVASZTÓ.

Az orvosok és természetvizsgálók idei kongresszusa Menyházára is ellátogatott. Megnézték ezt a gyönyörű vidéket fekvő furdóhelyet, mely amerikai gyorsasággal emelkedett ki a vadonból, s megnézték az ottani vasolvasztó-kemenzét is, mely közel száz ezreded óta daczolni tudott minden haladás-szal. Mialatt fejlődött és átalakult a világ, miatt egészen új rendszereket hoztak be a vas gyártására, miatt a kicsi vállalatokat elnyomták és sokszor el is nyelték a nagyok, alányt az a menyházi olvasztó meg se mozdult. Ma is olyan, ma is oly módon gyárt, mint száz év előtt. S folyton dolgozik. Mert olyan vaskőve van, a melynek birtokában kiállja a versenyét a legmodernebb vállalatokkal is. Olyan vaskőve, hogy világhírű lett volna régen, s munkások ezrei foglalkoztatná, — csak ne Magyarországon fordulna elő.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A «Budapesti Szemle» szeptemberi száma első helyén *Váczy János*nak tartalmas és az akkori irodalmi viszonyok részletes ismeretén alapuló tanulmányát közli a keszthelyi Helikonról, gróf Festetics György lelkes, hazafiás kezdeményéről s a hozzá fűződő irodalmi vonatkozásokról. Ezután *Pápay József* számol be az éjszaki osztjákok földjén gróf Zichy Jenő expedíciójával tett nyelvészeti tanulmányutjának főeredményeiről. *Balogh Jenő* tanulmánya a budapesti nemzetközi büntetőjogi kongresszus feladatait és céljait fejtegeti, kiterjeszkedve a börtönügyi tudomány fejlődésére s az eddigi kongresszusok tanácskozásainak eredményére is. *Patapenko* «A maga emberségéből» című orosz re-

MARÓCZY GÉZA.

Pobuda fényképe.

AZARY ÁKOS SZOBRÁNAK LELEPLEZÉSE A NEMZETKÖZI ÁLLATORVOSI KONGRESSZUS TAGJAINAK JELENLÉTÉBEN.

gényének kilenczedik közleménye, *Lévay József* «Kérlelés» című szép verse s *Lehr Albert* két Heine-fordítása adják a füzet szépirodalmi tartalmát. Egy névtelen író Beksics Gusztávnak nemrég megjelent röpiratát bírálja, *Kropf Lajos* egy új angol könyv nyomán szól Tibetről. Az «Értesítő» rovatban egy sereg könyvismertetést találunk, többek közt *Alba Nevis* verskötetének erős, de találó bírálatát, egy felszólalást némely újabb megjelent külföldi kézi könyvnek nemzetünkre vonatkozó téves adatairól, *Marczali Henrik* polemikus, rövid nyílt levelét stb. A «Budapesti Szemle» *Gyulai Pál* szerkesztésében s a Franklin-Társulat kiadásában minden hó elején jelen meg; előfizetési ára félévre 12 korona, egyes füzet ára 2 korona.

Két börtönügyi munka. A nemzetközi börtönügyi kongresszus budapesti ülésének alkalmára a magyar kormány két hatalmas munkát adott ki, melyek a magyar börtönügyet ismertetik. Az egyiket dr. *Megyery István* kir. főügyési helyettes szerkesztette. «A magyar börtönügy és az országos letartóztatási intézetek» címmel. Ismerteti benne a magyar börtönügy múltját, a magyar büntető törvénykönyv büntetési rendszerét, a börtönügy mostani állását s azután sorra ismerteti s képekben is bemutatja az egyes országos letartóztatási intézeteket. — A másik kötet dr. *Kun Béla* miniszeri osztálytanácsos és dr. *Láday István* albiró szerkesztésében tárgyalja a fiataloknak kriminalitása elleni küzdelmet Magyarországon. Első része az állami gyermekmenhelyekről szól, a második rész a javító-intézeteket ismerteti, a harmadik pedig a kiskorúak kassai kerületi fogházát, s függelékül közli a kérdés statisztikáját is. Az előbbi kötet közel 600, az utóbbi pedig 400 lapra terjed. Mind a kettő megjelent a kongresszus külföldi tagjainak használatára francziául is. A köteteket izlésesen állította ki a Franklin-Társulat nyomdája.

Spanyolországról és Portugáliáról több mint 600 lapra terjedő vaskos könyvet adott ki *Vértes Károly*, a kinek már eddig is egész sereg utleiró munkája jelent meg. A szerző nagyon szeret utazni, e kedvtelése kielégítése, úgylátszik, módjában is van. Járt már Európa majd minden részében, Egyiptomban, Palesztinában s mindegyik utazásáról adott ki egy-egy kisebb-nagyobb könyvet. Spanyolországban és Portugáliában 1898-ban járt a lisszaboni nemzetközi sajtó-kongresszussal. Jól körül nézett a két testvér-országban, sokat olvasott is rólok, nagy mennyiségű képet szerzett össze s ebből az anyagból állította össze terjedelmes munkáját. Buzgalma elismerésre méltó, a kik a leirt országokba akarnak utazni, sokban nyerne a könyvből tájékozást. Még több hasznát vehetnék, ha a szerzőben több volna az íróból, ha nem szorítóknak csupán a tények leírására, adatok közlésére, hanem a maga egyéniségén át nézné s élénkbb előadásban mondaná el a dolgokat. A kötet hetvenkét fejezetre oszlik s százöt kép van benne. Budapesten, Szilágyi Béla könyvkereskedésében jelent meg s ára vászonkötésben 10 korona.

KIRÁNDULÓK AZ ERDŐBEN.

gyat dolgoz fel, *Zrinyi György* házasságának történetét. A cselekmény alakításában, a jellemzésben s a nyelvben és verselésben egyaránt a dilettáns író érzik meg, a ki sem a szinpad köztelményeinek nem tud megfelelni, sem irodalmi színvonalra nem tudja művét emelni. A 113 lapra terjedő kötet ára 1 korona 50 fillér.

«Az elítélt sorsa.» *Szeccsödy Kálmán* a nemzetközi börtönügyi kongresszus alkalmára egy füzetet adott ki e czímen. A mai igazságszolgáltatás némely bajait feszegeti benne, tanácsokat adva elhárításuk módjaira nézve is. A munka Marosvásárhelyt jelent meg s ára egy korona.

MI UJSÁG?

A nemzetközi kongresszusok a múlt héten egy kicsit meglevenítették Budapestet, a hová idegen nemzetekből való seregek nem igen szoktak érkezni. A rendőrség hivatalos kimutatása szerint az elmúlt évben összesen 49,720 külföldi látogatta meg a magyar fővárost — a mi végtelen csekélység. De Budapest nem vonzza az idegeneket, mert alig tudnak róla valamit. Most, hogy a börtönügyi kongresszusra és az állatorvosok kongresszusára vagy kétezer idegen gyűlt össze, ez már meglátszott a főváros megszokott életén, máskor idegenektől nem háborgatott nyilvános helyein. És ilyenkor mindig halljuk a különös meglepetésekből fakadó mentegőzéseket. Látogatóink egyáltalában nem ilyenek képzelik Budapestet, se szépnek, se nagyoknak nem gondolták. Meglepetések tehát őszinte, de egyszerű smind éreznek belőlök elhanyagolt és folyton meghosszabbadó kiskorúságunkat. Jóakarattal lelkesednek, megcsodálnak mindent. Hogy a természetből oly pazarló megáldott város, melynek hegyei lábánál, hatalmas folyamának szélein, nagy gyógyító erejű meleg és hideg források buzognak, hogy ez a város mért nem világraszóló fürdőváros, azon nem csodálkoznak, mert nem mutatják meg nekik, hogy ezek a források némelyike felhasználatlanul a Dunába ömlik, vagy a városligeti arkok labodáit öntözi. Am meglegit őket a görög dinnye és a vásárcsarnokban a képosztagyululás. Azt mondják, hogy ez már új. Szívesen fogadta a látogatókat, kik fontos érdekekben való eszmésere jöttek hozzánk, a főváros társadalmának minden rétege, a hivatalos köröktől kezdve. A nemzetközi kapesok szilárdítása mindig kedves kötelesség. Hasznos nekünk, ha tapasztalt és komoly emberek, tudósok és gyakorlati férfiak tehetnek rólunk tanúságot messze földön. Szívesen várjuk szeptember 12-ikére az *alkohol-ellenes nemzetközi kongresszus* tagjait is, a kik szintén tapasztalni fogják, hogy Bécs nem tarthatja lakat alatt, vagy véka alá rejtve a Duna másik városát, Budapestet.

A két nemzetközi kongresszust szeptember 3-án *József főherceg* nyitotta meg, s ezzel is feledhetetlen atyja örökébe lépett, ki ünnepeinken magyar lélekkel teljesíté az uralkodó képviseletét. A megnyitás az Akadémia díszes nagytermében történt. Délelőtt a börtönügyi kongresszus tagjai gyűltek össze, köztük a büntetőjog több nagyírú művelője. A megnyitásra elment báró *Fejérváry* miniszterelnök, *Lányi Bertalan György* Endre, *Lukács György* miniszterekkel. Ott volt *Skouezs* görög igaz-

ságügyminiszter is és *Wlassics Gyula* a volt magyar közoktatásügyi miniszter, ki visszatérve egyetemi tanszékére, ismét büntető jogász lett, mint volt minisztersége előtt, s a kongresszuson felolvasást is tartott a magyar büntetőjog fejlődéséről. Az állatorvosok kongresszusát délután nyitotta meg a főherceg. A kormány részéről báró *Fejérváry* és *György* Endre földművelésügyi miniszter jelentek meg. A kongresszusok után külön osztályokra alakulva folytatták a tanácskozásokat: a börtönügyi az országház több termében, az állatorvosi a Sándor-utcai régi képviselőházban. Szeptember 9-ikén rekesztik be a kongresszusokat, s tagjai különböző irányban a vidékre mennek a fogházak, a gazdasági telepek megtekintésére.

A megnyitás napjának estéjén *József* főherceg a királyi palota egyik ragyogó termében fogadta a kongresszusok tagjait, több miniszter jelenlétében. A főherceg a bemutatott kongresszusi lapokkal szívesen beszélgetett és barátságos modorával feszített kedvet teremtett. Hideg asztalhoz terített ételek és italok körül esti nyolcz óráig uralkodott a jó kedv. Volt több estély is. Szeptember 4-ikén este a Mezőgazdasági Múzeumban; ebben a regényes épületcsoportban *György* Endre földművelésügyi miniszter fogadta a kongresszus tagjait, a kik hazánk mezőgazdasági viszonyairól nyertek tájékozást és szíves vendégszeretetet találtak. Szeptember 5-ikén este dr. *Hutyra* Ferencz, az állatorvosi főiskola rektora látta vendégül az állatorvosi kongresszus tagjait az Országos kaszinóban. Budapest főváros szeptember 6-ikára hívta meg a kongresszusokat esti sétára a Dunára. Három gőzbajóra osztották a vendégeket és a hajózás a Margitszigetig le az összekötő vasúti hidig tartott. A Lánchíd és eskütéri hid közötti részen a parti paloták ablakait kivilágították, villamos fénytől ragyogó lampionok füzerei tündököltek. A Gellért-hegyről mozsarak durrongtak és tűzjáték tündökölt. Este is leirhatatlan a Duna budapesti két partja ezernyi lámpájával és a sötét vízben ragyogásával. A budapesti lakó ismeri a látvány felséges hatását, de most egy nagy város tömegeinek gomolyodásában árasztotta el a Duna partjait, hogy benyomásait ily kiváló alkalomkor még mélyebbre vesse. Ragyogott minden, csak a világ egyik legsebbe épülete, a királyi palota volt sötét. Olykor görögtűzekkel akarták fölvilágozni sötéttségét. A hagyományos három lámpa világított a sötét kertben.

Az ismeretlen Magyarország. A brüsszeli interparlamentáris konferencián *W. Kremer*, az angol képviselőház egyik nem épen jelentéktelen tagja, csodálkozását fejezte ki, hogy Magyarországról mért nem lehet többet tudni a külföldieknek, mint a mennyit tudnak, holott most, mikor magyar politikusokkal találkozunk, mikor hallották gróf *Apponyi* Albert beszédét a világ-parlament szervezéséről — egészen megváltoznak nézeteik és kényszerítve érzik magukat, hogy eddigi ismereteiket kijavítsák a magyarokról, a kirkól a felszólaló legnagyobb elismerését fejezte ki. Ez történt azon az estélyen, melyet *Mr. Rutherford*, előkelő politikus a brüsszeli konferencián adott a nemzetközi csoportok elnökei számára. Gróf *Apponyi* Albert, ki a konferencia ülésén oly feltűnést keltett angol és franczia nyelven mondott beszédeivel, nem lehetett jelen. A magyar csoportot *Günther* Antal országgyűlési képviselő képviselte. *W. Kremer* angol képviselő ek-

A MENYHÁZAI VASOLVASZTÓ.

kor vallotta meg, hogy Magyarországról idáig milyen helytelen fogalmak uralkodtak még az angol előkelő közvéleményben is. Abban a hitben életem, hogy a magyarok az európai műveltségtől idegenkedő faj, velük szemben Ausztria kulturális foladatot teljesít, a mikor az osztrák birodalomba s Európához közelebb hozza. Most bűnbánattal ismeri be a hibáját, mert a magyar képviselőkkel folytatott tárgyalásából meggyőződött róla, hogy a magyarok nyelvismertekben bővelkednek, művelt és törekvő emberek, s különösen vezérük, *Apponyi* világhírű szónoki képességével, nyelvismertével annyira bámulatba ejtette az egész világ összes küldötteit, hogy a jövőre Magyarország jelentős szerepe biztosítva van a nemzetközi érintkezésben. *Apponyi* és a magyar csoport tagjaira írtette poharát. A beszédet, mely ránk nézve elég fájdalmas, *Günther* Antal ugyancsak angol nyelven köszönte meg s felhozta a «Times»-nek azt a cikkét, mely azt akarta elhitetni a világgal, hogy a magyarok jelenleg 94 magyar vezénylő szóért akarnak forradalmat csinálni.

Szeptember 5-ike, délután 3 óra 47 percz. Ekkor irták alá *Portsmouthban* a japán és orosz békebiztosok a békekötést, mely a történelem legvéresebb háborújának vet véget. *Portsmouthban* az arzenál körül megszólaltak az ágyuk. Nagyobb ünnepélyesség nem volt, és nem is lesz. A japánok kerültek az ünnepéseket, mert otthon nem nagyon lelkesednek a békéért a japán követek engedékenysége miatt. De végre is a béke nagy áldás az emberiségre s valakit ünnepelni kell érte. Ez a férfi pedig *Roosevelt*, az Egyesült-Államok elnöke, a ki közbenjárásért, a béke megkötéséért tett fáradozásaiért

MUNKÁSNŐK A MENYHÁZAI VASOLVASZTÓNÁL.

minden felől kapja a táviratokat koronás fűktől, híres emberektől, egyszerű emberektől és asszonyoktól. Norvégiában pedig ki is mondák már, hogy a Nobel-féle béke-díjat a jövő esztendőben *Rooseveltnak* kapja meg.

Házasságok. *Hermann* Antalnak, az ismert etnográfusnak *Etelka* leányát eljegyezte Budapesten *Wichmann* Yergő helsingforsi finn egyetemi tanár, jeles nyelvű tudós. A lakodalom után a fiatal pár a cseremeszek közé megy, a hó három évet tölt s ez idő alatt ennek a magyarsággal rokon népek történetét, nyelvét és néprajzát fogja kutatni. — *Nemes* Sándor, a Franklin-Társulat főtisztviselője szeptember 3-ikán esküdött örök hűséget dr. *Hollós* Mártonné szál. *Kövesi* Sarolta urhölgynek. Az esketésnél *Gárdos* Alfréd, a Franklin-Társulat igazgatója és *Loránt* Dezső szerkesztő szerepeltek mint tanúk.

A Photo-klub kiállítása. A maguk érdeklődése szerint tudományos feladatokra, vagy festői képek főlvetelére a műkedvelő fotografusok nagy sikerekhez jutottak. A budapesti Photo-klub ezeknek a sok évről és költéssel rendelkező műkedvelőknek munkáit koronként kiállításra gyűjti. Az Iparművészeti Múzeum (Üllői-út 31.) földszinti nagy csarnokában szeptember 8-ikától több mint hatszáz fotográfia mutatja amatőreink haladását. Színes fotográfiai is növelik az érdeklődést. Művészi és technikai alkalmazások mutatják a fotográfia rendkívüli fejlődését. A magyar fényképezők kiállítása nagyon érdekesen illeszkedik a külföldi fényképezők munkái közé.

A föld legmagasabb hegycsúsa. Sokáig kétségben voltak a tudósok a föld, melyik földünk legmagasabb csúsa: a Mount-Everest-e, vagy pedig a Gaurisankar? Sőt voltak, a kik azt hitték, hogy e két kelet-indiai csúcs, tulajdonképp egy és ugyanaz s csak tévedésből visel két nevet. Most azonban már kétségtelen, hogy mindégik csúcs létezik, egymástól mintegy 50 kilométernyi távolságban, még pedig a Gaurisankar 7140 méter, a Mount-Everest pedig 8840 méter magas. Tehát ez utóbbi a föld legmagasabb hegycsúsa.

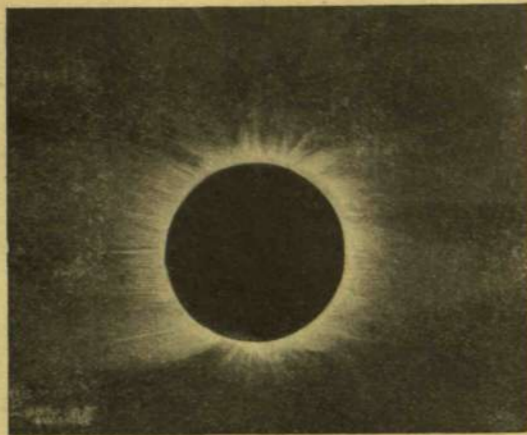
HALÁLOZÁSOK.

Gróf ESTERHÁZY János, főrendiházi tag, a magyar arisztokracia nemzeti irányú munkásságáról ismert tagja, az Országos Nemzeti Szövetség elnöke, meghalt nyitra-újlaki birtokán szélütés következtében, 41 esztendőskorában. Két esztendővel ezelőtt állott az Országos Nemzeti Szövetség élére. A politikai életben is szeretett részt venni, de képviselői mandátumot nem vállalt. A főrendiháznak azonban legjobb szónokai közé tartozott. Irt a lapokba is alkalmosul cikkeket, politikáról, gazdaságról. Pozsonyban született, mint főúri ifjú, a hadseregben töltötte fiatal éveit, s onnan mint tartalékos huszár százados lépett ki. Özvegye a lengyel Tarnov-Tarnovszka grófi család sarja.

TAMAGNO FRANCESCO, a nagyírú olasz tenorista, augusztus 31-ikén meghalt Vareseben. A természet-től nyert ritka szép hangjában ez az énekes még a régebbi olasz éneklő világ bel canto ját képviselte, már mint az utolsó seregújító, de talán nagyobb művészettel, mint az olasz opera újabb híresei. Előadásában, mozgékonyágában, tűzében, edes olvadákonyságában jellegzetesen olasz volt. A nagy olasz

A tiszta élföldt napkorong (a hogy Magyarországon látható volt).

A teljesen elföldt napkorong.

FÉNYKÉPFELVÉTELEK AZ AUGUSZTUS 30 IKI NAPFOGYATKOZÁSÁRÓL.

zeneköltő Verdi szellemének hatása alatt fejlődve, ennek lett a legkitűnőbb tolmácsa, fülbemászó, szívhez szóló hangú és hatalmas indulatokra képes éneke. Főlépteit a külföldi rendkívüli összegekkel fizette. Budapestre nem jött el, mert az Operaszínház nem fizethetett neki egy estére 10,000 koronát.

zlyhavai Bobest Emmi, a kolozsvári gazdasági intézet tanárának felesége, 34 ik évében Lőcsén. — GÖBEL JÁNOSNÉ, szül. Horváth Margit, honvédelmi miniszteri fogalmazó felesége, 23 éves korában Budapest. — Turczai Ruff Gyuláné, szül. szenczei Gáspár Iona, 51 éves korában Udvariban. — LEIMDÖRFER JENŐNÉ, szül. Szilágyi Olga, 24 éves korában Balassa Gyarmaton.

Szerkesztői üzenetek

Kinn járok a temetőben. Dal a szerelemről. Úgy látszik, van írni érzéke, de még nem oly fejlett, hogy irodalmi színvonalon álló munkára képesítene. Azt a kevés gondolatot, a mi verseiben van, nagyon is híg lére ereszti s komponálni még egyáltalán nem tud. — Bárkinek szabad bármily kéziratos szerkesztőségünknek beküldeni; gondosan, lelkiismeretesen elolvassuk s ha jó, szívesen közöljük, akárki is a szerzője.

Bőske hugom. Mintha ehhez a vershez hasonló a kötetében is lett volna már. Különbösen sem tartozik lelkesebb versei közé; tehetségese embertől jobb munkát várnék.

A katonadalokból. Régóta kisérvő figyelemmel munkáit s sajnálattal látjuk, hogy nem fejlődik úgy, a hogy kellene. Legutóbbi kötetében olvastuk egy-két olyan verset, mely valóban irodalmi színvonalon állott; azóta nem hogy haladt volna, hanem mintha visszacsúszott volna. Mostani versei is afféle tollhegygyel irt dolgok, sem érzés, sem humor nincs bennük, közönséges rigmusok egy szűkebb kör mulattatására, a nagy közönség elő nem valók. Több kritikával és komolysággal kellene dolgoznia; a tehetség kötelességekkel is jár.

Az örvény. Mintha Arany János sohasem irt volna balladákat; a Kölcsey-féle ballada-stílust szóltatja meg. Ennél még nagyobb baj az, hogy a tárgy a lehető legközönségszerűbb, érmelyes szentimentalizmus, az előadás érdektelen s a verselés kegyetlenül erőltetett.

A hű kutya. A gyöngyhalász. Annnyira zavarosak, hogy helyiely-közzel meg se lehet érteni.

Gyermekálmok. Újjászületés. Szavakat látunk, költészetet nem, verseiben. A mit elmond, csupa konvencionális köznapiság, s az se teszi érdekessé, a hogy elmondja.

Édes anyám, nem kell nékem. Jó érzésből, dicséretes törekvésből fakadt, de nagyon kezdetleges kísérlet. Közleg az ősz. Hova reptél. Az elsőben határozottan van sok, a mi tehetségre vall; hangulat, szín és belső forma. A másikat mintha egész más ember

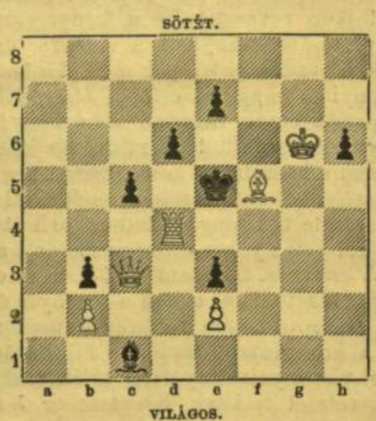
irta volna, üres, banális és reminiscenciákban bővelkedő.

Vége. Két éve. Bizonyos ügyességet látunk a versekben, de még nagyon fogyatékosak verselésben, nyelvben, tartalomban egyaránt.

A szív gyöngyei. Gyerekes dolog, a melyre kár volna a szót vesztegetni.

SAKKJÁTEK.

2449. számú feladvány. Eylmann E.-től.

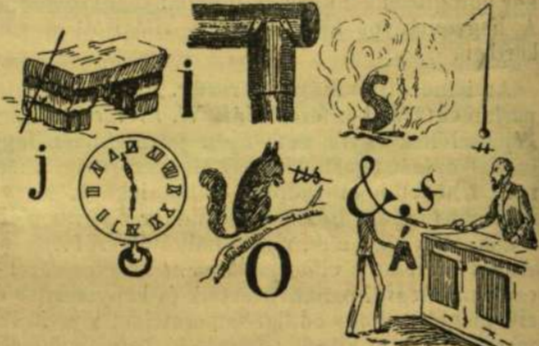
Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

A 2435. számú feladvány megfejtése Pauly W.-től.

Világos. Sötét. Világos. Sötét. 1. b4-b5 ... Ke3-d4 (a) 1. Kc3-f3 2. Fe7-g5 ... Kd4-d5 2. Hc6-a6 ... Kf3-c3 3. He5-e6 ... Kd5-d6 3. Fe7-g5 t... Kc3-t. sz. 4. Bc2-d2 mat. 4. B v. H. mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi Sándor. — Kovács József. — Csongorban: Németh Péter. — Bakonyzentlászán: Szabó János. — Fekertén: Kintzig Róbert. — Kecskeméten: Balogh Dénes. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A 33-dik számban megjelent képtalány megfejtése: Piros pünkösdi hajnala.

Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Hirdetések elfogadtnak a kiadóhivatalban, Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Salvator Lithion-forrás Természetes vasmagnes kútvíz. Budapest, főraktár Édeskuty L. urnál.

PARÁDI ARSEN vízben. Egy postaláda (7 palack) paradí arsen vasmagnes kútvízét Magyarországra összes postadíjával 5 korona 80 fillérért bérmentesen szállít. Főraktár: ÉDESKUTY L. cs. és kir. udv. szállító. Budapest, Király-utca 12. 10946

SUNLIGHT SZAPPAN ruhája hófehér lesz és duplán tartós, ha Sunlight-szappannal, (a világ legjobb szappánával) mossza. Mindenütt kapható; Beszerzési források jegyzékével, ingyen mintával együtt kívánatra a helyi képviselő: DIAMANT B. N., VI Király utca 98b szolgál.

MERCULES maláta-tápsör különlegesség. ÖR. Kapható minden jobb idevágó üzletben. — Nagyon Hercules-Söröző széküldési telepe Budapest, Bethlen-tér 16. sz. Telefon 63-67

MARGIT-CREME, mely vegyítiszta, sem higany, sem ólomot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Földes Kelemen Gyógysz. Arad.

MELANOGENE fekete és barna színben. Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszt pá perex alatt feketére vagy barnára lehet festeni. Ára 2 korona 80 fillér.

Hogy karcsuva lehessünk. PILULES APOLLO. Kapható minden gyógyszertárban.

Serravallo CHINA-BOR VASSAL. Kapható minden gyógyszertárban.

ANYÁK: Óvjátok gyermekeiteket a hátgerinc elgörbülésétől! Kapható minden gyógyszertárban.

SCHÖNWALD IMRE magyar órásmester, ékszer- és látserészeti üzletében. Kapható minden gyógyszertárban.

ISKOLAI SZÓTÁR. Latin, Görög, Német, Francia, Angol, Olasz, Román. Kapható minden könyvkereskedésben.

FEJFÁJÁS ELLEN ANTIDOL. Kapható minden gyógyszertárban.

SICULIA artézia gyógyforrás. Lux Mihály drogeria-üzlete. Kapható minden gyógyszertárban.

magántanulók. Kapható minden könyvkereskedésben.

KWIZDA-FÉLE Restitutions-fluid. Kapható minden könyvkereskedésben.

